

SÁRMELLÉK KÖZSÉG

Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Készült: 2024. szeptember

Elfogadva: 2025. március

Készítette:

H-BON Mérnöki Iroda Kft.

Aláírólap

Készítette:

H-BON Mérnöki Iroda Kft.

Boa Árpád

ügyvezető, építész, vezető
tervező

Nagy Mónika

okleveles építész

Taubert-Nemes Hajnal

projektmenedzser, közgazdász,
településfejlesztési szakember

Taubert Balázs

közgazdász

Megbízó: Sármellék Község Önkormányzata

Cím: 8391 Sármellék, Dózsa Gy. u. 324.

Tel.: 06-83/355-001

E-mail: sarmellek.onkormanyzat@gmail.com

Honlap: <https://www.sarmellek.hu/>

Dátum: 2025. március

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	6
A helyzetelemzés főbb megállapításai.....	8
1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	10
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	10
1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	19
1.2.1. Tematikus célok	19
1.2.2. Területi célok	25
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	27
2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával.....	27
2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése	29
2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	33
2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	34
3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	36
4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	37
4.1. Külső összefüggések	37
4.2. Belső összefüggések.....	41
4.2.1. A célok logikai összefüggései	41
4.2.2. A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	42
4.2.3. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatásai	45
5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	46
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE.....	53
6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	53
6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása.....	57
6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	58
6.4. Monitoring rendszer kialakítása	59

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Sármellék átfogó céljainak ismertetése	12
2. ábra: Sármellék fejlesztési céljainak rendszere	18
3. ábra: A „Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása” átfogó cél tematikus céljai	19
4. ábra: A „Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken” átfogó cél tematikus céljai	20
5. ábra: A „A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése” átfogó cél tematikus céljai	22
6. ábra: A „Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása” átfogó cél területi céljai	25
7. ábra: A „Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken” átfogó cél területi céljai	25
8. ábra: A hálózatos és nem hálózatos jellegű fejlesztések illeszkedése az ITS célrendszeréhez	35
9. ábra: Sármellék probléma és értéktérképe a megalapozó vizsgálat szerint.....	44
10. ábra: A kockázatelemzés folyamata.....	46
11. ábra: Sármellék nem beruházás jellegű tevékenységeinek típusai	53
12. ábra: Sármellék településmarketing tevékenységének további javasolt eszközei	57
13. ábra: A monitoring rendszer működésének feladatai	59
14. ábra: Az alkalmazott indikátorok típusai.....	60

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Az I. akcióterület tervezett fejlesztéseinek ütemezése	30
2. táblázat: Az II. akcióterület tervezett fejlesztéseinek ütemezése	32
3. táblázat: Az Új településközponti akcióterület fejlesztésének pénzügyi terve.....	33
4. táblázat: A Gazdasági akcióterület fejlesztésének pénzügyi terve	34
5. táblázat: A Konceptió és az ITS célrendszerének illeszkedése	39
6. táblázat: A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	43
7. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	48
8. táblázat: A középtávú átfogó célok indikátorai	60
9. táblázat: A tematikus célok indikátorai	61

BEVEZETŐ

Sármellék község középtávú fejlesztési elképzeléseinek meghatározásához szükséges a jogszabályi követelményeknek megfelelő Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) megléte. Az ITS alapja a Településfejlesztési Konceptió, mely a településfejlesztés hosszú távú vízióját és értékrendjét határozza meg, ill. a szándékolt fejlesztési irányokat jelöli ki közép- és hosszútávon egyaránt. A Konceptióban megfogalmazott célok többféle módon érhetőek el. Azt, hogy ezen koncepcióban meghatározott célok milyen fejlesztésekkel, beavatkozásokkal érhetőek el, a stratégia hivatott bemutatni. Az ITS-ben megfogalmazott átfogó célok a Településfejlesztési Konceptióban meghatározott hosszú távú célkitűzésekkel állnak összhangban, míg a területi és tematikus ezen átfogó célokhoz kerültek hozzárendelésre.

Sármellék község Képviselő-testülete az 52/2022. (VI. 28.) határozatával és a 10/2022. (VI. 29.) rendeletével fogadta el Sármellék településfejlesztési koncepcióját, településszerkezeti tervét a teljes település területére kiterjedően, valamint a repülőtér, az M76-os nyomvonala és a Fenékpusztai irányába tartó kerékpárút által érintett területekre a helyi építési szabályzat és szabályozási tervét. A következő évben a Képviselő-testület a 121/2023. (XII.22.) számú határozatában úgy döntött, hogy elkészítteti a teljes település területére kiterjedően az új szabályok szerinti fejlesztési tervet és településtervet is. Ezen dokumentumok adják az ITS alapját.

A stratégia elkészítését részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat előzte meg. A stratégia-alkotás fázisa a megalapozó vizsgálaton és a Településfejlesztési Konceptión túl nagymértékben támaszkodott az egyéb releváns helyi koncepciókra és programokra is, különösen a hatályos Településszerkezeti Tervre és Településrendezési Tervre, valamint Zala Vármegye 2021-2027 közötti fejlesztési ciklusra vonatkozó településfejlesztési tervdokumentumaira (Zala Vármegyei Területfejlesztési Konceptió, Zala Vármegyei Területfejlesztési Program).

Sármellék Község Önkormányzata a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_PLUSZ) keretében TOP_PLUSZ-1.1.3-21-ZA1-2022-00012 azonosító számmal, A Két Tölgy információs központi épület létrehozása Sármelléken címmel megközelítőleg 195 Mft keretösszeggel pályázatot nyert, amelynek megvalósításával jelentősen javul a helyi és térségi turizmus infrastrukturális fejlettsége, a kerékpáros és egyéb turisták részére. A pályázat megvalósítása nem nélkülözheti az ITS megalkotását, így a jelen dokumentum elkészítése ezen követelmény figyelembe vételével is készült. A támogatói okirattal rendelkező pályázat sikeres, a stratégiához illeszkedő megvalósítása érdekében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ) 2021-2027 útmutatójára is figyelemmel került megalkotásra az ITS. A stratégia továbbá figyelembe veszi a releváns törvényeket, rendeleteket és határozatokat, stratégiákat és egyéb útmutatókat. Mindezek mellett a stratégia-alkotás fontos inputját jelentette a tervezési folyamatot végig kísérő partnerség (szakmai konzultációk, munkamegbeszélések), a helyi társadalom, a gazdasági és civil szféra szereplői véleményének, elképzeléseinek megismerése (társadalmasítás), valamint a szakmai értékelés (Kormányhivatal általi elfogadás).

A munka eredményeként megalkotott Integrált Településfejlesztési Stratégia jelen dokumentumban ölt testet, megfelelően az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján meghatározott tartalmi követelményeknek. E stratégia Sármellék középtávú fejlesztési irányait,

célrendszerét, az ezek elérése érdekében tervezett beavatkozásokat és projektötleteket, továbbá a megvalósítás és nyomon követés eszközeit és módszereit tartalmazza. Legfontosabb célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő évek településfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet mellékletében meghatározott tartalom szerint készült, így az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítését megelőzte a helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek. Ezek eredményeként az ITS elkészítéséhez a kulcsfontosságú területek legfontosabb tendenciái kerültek bemutatásra, szakterületenként áttekintve a település és a térség esetében, mutatva a jelenlegi helyzetképet, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, a fejlesztési szükségleteket és a konfliktusterületeket.

Sármellék térségi kapcsolatai és elhelyezkedése egy átlagos községhez képest jóval kedvezőbb, köszönhetően a meglévő repülőtér nyújtotta térségi, országos és nemzetközi lehetőségeknek, a Balaton közelségének, illetve a főúttal való közvetlen kapcsolatának. A tervezett M76-os gyorsforgalmi út a település térségi kapcsolatait tovább fogja javítani, így térségi szerepkörének növekedése potenciális lehetőség a település esetében.

A területfejlesztési dokumentumokban a település a repülőtér fejlesztése kapcsán szerepel elsődlegesen, mely a térségi turizmusának fontos kapcsolatát biztosítja. A területfejlesztési dokumentumokban a repülőtér melletti ipari park fejlesztése is célként került meghatározásra, amely az ITS-ben akcióterületként gazdasági, ipari, illetve turisztikai célzattal került kijelölésre.

Sármellék lakosság száma az elmúlt időszakban lassú növekedést mutat, azonban a társadalomra továbbra is az előregedő tendencia a jellemző. Ennek mérséklése kiemelten fontos, így szükséges a fiatalok megtartására irányuló intézkedések meghozatala, amely többek között az ITS-ben egy vonzó és esztétikus képet mutató, gazdasági és turisztikai potenciált hordozó új településközpont kialakításának céljában, valamint új telekkialakítások céljában ölt megoldási javaslatot. Az iskolázottság tekintetében elmondható, hogy a középfokú, illetve szakmunkás végzettséggel rendelkezők vannak többségben, amelyek elhelyezkedési lehetőségei a térségben elsősorban a turizmus és vendéglátás, valamint a termelő- gyártó gazdaság. E tekintetben az ITS a gazdasági akcióterületre tervezett fejlesztési célokkal, illetve kisebb mértékben az új településközpont turisztikai célú fejlesztési elképzeléseivel reflektál.

A településen a gyermekintézmények a térségi igényeket is kielégítve működnek, valamint az egészségügyi ellátás is megfelelő minőségben és biztonságosan működik. A település szociális intézménye, az idősek otthona szintén térségi igényeket is kielégítve üzemel, azonban a férőhelyek száma elérte a maximumot, így az otthon bővítése szükséges, amely az ITS-ben tematikus célként jelenik meg.

A településen az alapvető gazdasági-szolgáltató egységek megtalálhatók, így élelmiszerbolt, pékség, iparcikk üzlet. Mindezen túl rendelkezik kozmetikai szalonnal, benzinkúttal is. A település gazdasági telephelyei a Zala utcába koncentrálódnak, ahol a baromfifeltető üzem okoz némi konfliktus a bűzhatásai miatt. Alulhasznosított barnamezős területként jelenik meg a településen a repülőtér, melynek ipari fejlesztése térségi cél is egyben, az ITS-ben pedig akcióterületként került azonosításra. Itt, az érintett terület a repülőtér területe, mely mellett ipari parkot kíván az önkormányzat kialakítani, ahol a meglévő vállalkozások fejlődéséhez is, valamint új betelepülések esetében is kellő terület és infrastruktúra állna rendelkezésre.

A település gazdag táji és természeti értékekkel rendelkezik. A község külterületét egykor kiterjedt mocsárvilág jellemezte, mely a 19. században lezajlott lecsapolások hatására szűnt meg. A mocsárvilágot a 20. század közepétől részben helyreállították, így a terület életközösségei részben regenerálódtak. A település nyugati része az Alsó-Zala-völgyhöz, míg keleti része a Kis-Balatonhoz tartozik. A gazdag táji és természeti értékek megőrzése az ITS átfogó céljaként is megfogalmazódik, valamint tematikus célként is megjelenik.

A település zöldfelületi ellátottsága jó adottságokkal rendelkezik, azonban a belterületi utcafásítások a legtöbb esetben hiányosak, valamint hiányoznak a zöld közterületek, közkertek a településről, amely utóbbira lokális megoldást jelent az új településközpontba tervezett zöld-infrastruktúra fejlesztési elem.

Az épített környezetet vizsgálva érzékelhető a település szerkezetén és épületállományán a község kialakulásának története. Az ősi településrészek még őrzik az egykori szerkezetet, jól kivehető a később hozzáépült Újfalu területe. Konfliktusként jelenik meg a település központi területén az egykori vasútállomás, mely leromlott, elhanyagolt, valamint az, hogy az egykori egyes településrészekben lokális faluközpontok alakultak ki, központi, többfunkciós, egységes településközpont helyett. E terület egy méltó településközpont kialakításának potenciális helye, amely az új településközponti akcióterületként került lehatárolásra az ITS-ben. A repülőtér alulhasznosítottsága, elhanyagoltsága és leromlott épületállománya szintén konfliktusként jelenik meg, amelyre a gazdasági akcióterületre irányzott célok hozhatnak javulást.

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (röviden: ITS) középtávú céljai figyelembe veszik a korábbi településfejlesztéssel, településrendezéssel összefüggő dokumentumokban meghatározott célokat, de alapvetően a megalapozó vizsgálatok, a személyes egyeztetések, valamint az ITS kialakítását végző munkacsoporttal meghatározottak szellemében kerültek meghatározásra.

Sármellék község jelenleg hatályos településszerkezeti terve és szabályozási koncepciója 2022 nyarán került jóváhagyásra. E tervek már a falu aktuális fejlesztési prioritásait tartalmazzák, melyek alapul szolgálnak Sármellék község 2024-2030 között elérendő középtávú stratégiai céljai meghatározásában, amelyek keretében meghatározásra kerültek a települési szintű tematikus, vagyis a község egészére vonatkozó célok, valamint a területi célok.

A település középtávú fejlesztési céljaival összhangban Sármellék Község Integrált Településfejlesztési Stratégiájával 2 akcióterület került kijelölésre, amelyek a középtávú településfejlesztés központi területei lesznek az elkövetkező fejlesztési időszakban:

- I. Új településközponti akcióterület
- II. Gazdasági akcióterület

Sármellék esetében 3 településszintű átfogó, középtávú cél, valamint a hozzájuk kapcsolódóan 4 területi és 12 tematikus cél került kijelölésre, amelyek az alábbiakban röviden áttekintésre kerülnek.

1.1.1. Jövőkép

A jövőkép pozicionálja a települést a régióban, illetve vonzáskörzetében, meghatározza a társadalmi, gazdasági, épített és természeti-környezeti domináns folyamatokat és állapotot. A jövőkép 2030-ig kiterjedően kerül rögzítésre.

A komplex fejlesztések megvalósulása kapcsán a település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre, valamint a térségi szerepkörére vonatkozóan az alábbiak szerint került megfogalmazásra:

„Sármellék jövőképe, hogy a repülőtér nyújtotta előnyöket kihasználva térségi gazdaság központtá váljon, mely magas minőségű települési és táji környezetben vonzó lakóhelyet és modern vállalkozási környezetet kínáló település.”

Sármellék község településfejlesztési koncepcióját 2022. júniusában hagyta jóvá, melyben meghatározásra került a település jövőképe.

A település társadalmi jövőképe a növekvő lakónépesség számára vonzó lakókörnyezet kialakítása, a lakosságszám-növekedés elérése, a település identitás erősítése. Ezekből adódóan cél egy igazi falusi közösség kialakítása, a falu fiataljainak helyben tartása, ezzel a település jövőjének stabil társadalmi lábakra való állása. A település társadalmi vetületű jövőképe továbbá az idős korosztály számára szükséges infrastrukturális környezet megteremtése.

Sármellék település gazdasági jövőképe a repülőtér területének hasznosításával a térség egyik gazdasági központjává való fejlődés, munkahelyteremtés és stabil megélhetés biztosítása a faluban és a térségben élők számára, amely jelentősen hozzájárul a népesség megtartásához, ugyanakkor elősegíti a térségen

kívüli betelepüléseket, különösen a fiatalok letelepedését is. További, a gazdaság erősítését szolgáló jövőkép az új gazdasági tevékenységek letelepedésének ösztönzése, amellyel elérhető a munkahelyekkel ellátott működőképes település megteremtése. A település jövőképe továbbá, hogy a gazdasági funkció környezeti hatása ne legyen korlátozó hatással a lakó funkció igényeire, a gazdasági fejlesztések a települési környezetre ne gyakorolnak jelentős negatív hatást, a gazdasági létesítmények tájba illő módon kerüljenek elhelyezésre, illetve a lakóterületekkel való összhang megteremtődjön. Sármellék jövőképe szerint a településen stabil helyi gazdaság kerül kialakításra, melynek alappillére a repülőtér, mely elsődlegesen a térség turisztikai fejlődését fogja szolgálni, másod pillérje a természeti adottságoknak megfelelő mezőgazdasági termelés, gyümölcstermesztés, állattenyésztés. További, a gazdaság erősítését szolgáló jövőkép a kedvező közlekedési kapcsolatok kialakítása, amely a településen található vasútvonal újbóli hasznosításával, illetve a repülőtér gazdasági területeihez tartó ipari vágány kialakításával érhető el, amely a település gazdasági és turisztikai fejlődéséhez járul hozzá, tekintve, hogy a település a térség turizmusának kapuja, ide érkeznek a külföldi turisták, akiknek az úti céljai a Balaton és a gyógyfürdők.

Sármellék község táji, természeti és az épített környezetre vonatkozó jövőképe, hogy magas minőségű települési és táji környezetben vonzó lakóhelyet kínáló település legyen, mely a térség gazdasági központjává fejlődik. A település védett természeti környezetben helyezkedik el, így annak védelme érdekében természet és környezetkímélő megoldások kerülnek előtérbe. Ennek eléréséhez az egykori vasútállomás területén új, minőségi településközpont alakul ki, mely képes kiszolgálni a település igényeit, gyarapodik a minőségi köztertek száma, mely zöld környezetet és közösségi tereket biztosít a lakók számára, az épített és környezeti értékek megőrzésével és kihasználásával, az új értékek illeszkedésével települési identitás, közösség alakul ki.

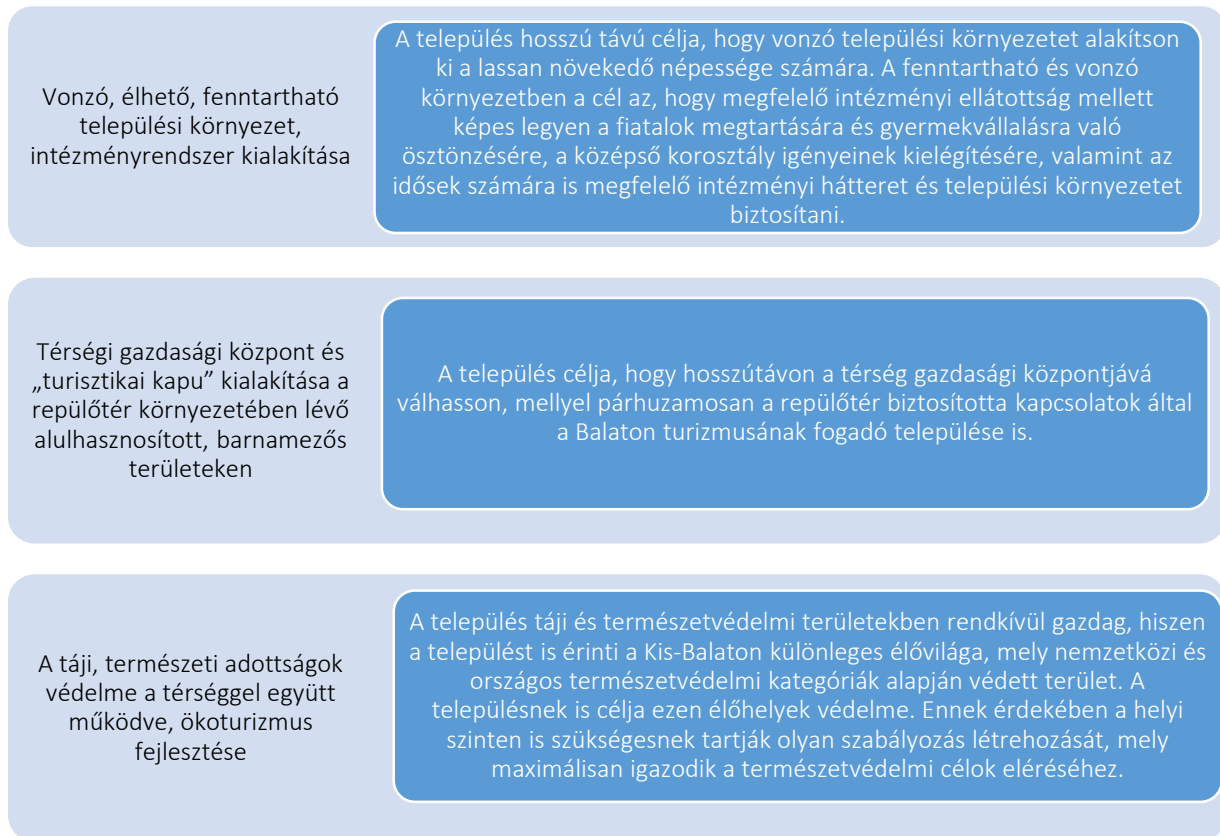
1.1.2. Átfogó fejlesztési célok

A jövőkép megvalósítása érdekében három átfogó cél határozható meg, melyek a település hosszútávú fejlődésének alappilléreiként értelmezhetők. Az átfogó célok prioritás nélküli sorrendben következnek egymás után, és nem értelmezhetők egymástól elszigetelten: együtt, összehangoltan kell épülniük, erősödniük annak érdekében, hogy a község biztos alapokon álljon.

A jövőkép megvalósítását szolgáló fejlesztési prioritások (átfogó célok) a következők:

1. Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása
2. Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken
3. A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése

1. ábra: Sármellék átfogó céljainak ismertetése

A társadalmi, gazdasági, táji, természeti- és épített környezetre, valamint a község pozíciójára vonatkozó jövőkép megalkotása a célzott beavatkozások eredményeként elért jövőbeni állapot rögzítése. A jövőkép elérésében, fontos szerepet játszik a célok és részcélok összefüggő rendszere, ezáltal azok egymást erősítő hatásának érvényesülése. Sármellék hosszú távú célja, hogy térségi gazdasági központtá váljon a repülőtérhez kapcsolódó ipari park fejlesztés megvalósításával. Mindemellett fontos cél az, hogy vonzó, fenntartható települési környezetet és intézményrendszert teremtsen, mely képes a fiatalok megtartására és vonzására, ezáltal a településnépesség növekedésére. Mindezen fejlesztési célok eléréséhez figyelemmel kell lenni a táji, természeti értékek védelmére, azzal harmóniát kell kialakítani, valamint a térséghez kapcsolódva az ökoturizmus fejlesztésére kell törekedni.

Sármellék jövőképe, hogy a repülőtér nyújtotta előnyöket kihasználva térségi gazdaság központtá váljon, mely magas minőségű települési és táji környezetben vonzó lakóhelyet és modern vállalkozási környezetet kínáló településsé váljon. Jövőképe továbbá, hogy stabil gazdaság alakuljon ki a településen, melynek alapja a repülőtér mellett tervezett ipari park kialakítása, valamint a meglévő telephelyek fejlesztése és a település mezőgazdasági termelésének támogatása. Mindezzel új munkahelyek alakulhatnak ki, illetve hasznosítottá válnak a repülőtér barnamezős területei. Az épített és környezeti értékek megőrzésével és kihasználásával cél a települési identitás, közösség kialakítása és fenntartása. További cél a településen a táji és természeti adottságok és értékek védelme, valamint a térséggel együttműködő ökoturizmusfejlesztés.

1. átfogó cél: Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása

Sármellék hosszú távú célja, hogy egy olyan települési környezetet hozzon létre, amely vonzó a lakosság számára, és hozzájárul a népesség megtartásához és növekedéséhez. Ehhez fenntartható, esztétikus és funkcionális környezet kialakítására van szükség, amely megfelelő infrastruktúrával, intézményi ellátottsággal és közösségi terek fejlesztésével biztosítja minden korosztály számára a magas életminőséget.

Az átfogó cél eléréséhez meghatározott területi és tematikus célok egymással összefüggő, szinergikus fejlesztési irányokat jelölnek ki, amelyek együttesen biztosítják a település vonzerejének növelését, a fenntartható fejlődést és a lakosság életminőségének javítását.

A közösségi élet és a helyi identitás erősítése érdekében szükség van egy modern, multifunkcionális települési központ kialakítására. Ez biztosítja a helyi szolgáltatások koncentrációját, elősegíti a gazdasági tevékenységeket, és olyan közösségi teret teremt, amely a fiatalok, a családok és az idősek számára is találkozási pontként szolgálhat. Egy jól működő települési központ hozzájárul a település élhetőségéhez, növeli a lakosság komfortérzetét, és erősíti a helyi közösséget.

A közterületek minősége jelentős hatással van a település vonzerejére és a lakosság életminőségére. A rendezett, biztonságos és jól karbantartott bel- és külterületi közlekedési infrastruktúra elősegíti a helyi közlekedés hatékonyságát, csökkenti a baleseti kockázatokat, és növeli a település komfortosságát. Az utak és járdák fejlesztése javítja a mobilitást, különösen az idősek és a kisgyermekes családok számára. A zöldfelületek növelése javítja a település esztétikai megjelenését, csökkenti a légszennyezést és javítja a mikroklimát.

Az utcafásítások, zöldterület fejlesztés és növelés árnyékot biztosítanak, mérséklék a nyári hőhullámok hatásait, és hozzájárulnak az élhetőbb lakókörnyezet kialakításához. A természetközeli környezet elősegíti a helyi közösség egészségmegőrzését és a település fenntarthatóságát.

A település fenntartható növekedésének egyik alapvető feltétele a lakó- és intézményterületek átgondolt fejlesztése. Ennek során olyan új lakóterületeket kell kialakítani, amelyek kielégítik a fiatal családok igényeit, miközben nem vezetnek túlépítettséghez vagy infrastrukturális túlterheltséghez. A jól megtervezett lakóterületek segítik a népesség megtartását, és előmozdítják a kiegyensúlyozott településfejlődést.

A település hagyományos építészeti karakterének megőrzése fontos szerepet játszik a helyi identitás és a közösségi összetartás fenntartásában. Az épített örökség védelme hozzájárul a település egyedi arculatának megőrzéséhez, amely turisztikai és kulturális szempontból is előnyös lehet. Az esztétikus környezet emeli az ingatlanok értékét, és növeli a település vonzerejét a letelepedni vágyók számára.

A harmonikus épített környezet megőrzése hozzájárul a település karakterének és élhetőségének fenntartásához. Az építészeti lépték megtartása biztosítja, hogy a település ne veszítse el falusias jellegét, miközben korszerűsítési és modernizációs lépéseket is lehetővé tesz.

A megfelelő területhasználati tervezés elengedhetetlen a település fenntartható fejlődéséhez. A lakóövezetek és a gazdasági funkciójú területek megfelelő elválasztása biztosítja, hogy a lakók nyugodt, élhető környezetben élhessenek, miközben a helyi gazdaság számára is rendelkezésre állnak megfelelő fejlesztési területek. Ez elősegíti a helyi vállalkozások fejlődését, miközben nem zavarja a lakosság életminőségét.

A közösségi terek fejlesztése erősíti a lakosság társadalmi kapcsolatait, növeli a közösségi aktivitást és javítja a település életminőségét. A közterek és parkok nemcsak rekreációs lehetőségeket biztosítanak, hanem elősegítik a helyi közösségek megerősödését és a természet közelségének meg tapasztalását.

A demográfiai folyamatok figyelembevételével elengedhetetlen az idősok számára megfelelő ellátási kapacitás biztosítása. Az idősok otthonának bővítése hozzájárul az idősokú lakosság életminőségének javításához, és lehetőséget teremt arra, hogy az idős emberek a térségben maradhassanak, közel a családjukhoz. A megfelelő szociális és egészségügyi intézményi háttér fenntartása nélkülözhetetlen egy élhető és fenntartható települési környezet kialakításához.

A fenti részok megvalósítása együttesen biztosítja, hogy Sármellék egy vonzó, fenntartható és élhető településsé váljon. A közösségi és gazdasági funkciók harmonikus együttélése, a jól tervezett infrastruktúra, a zöldfelületek növelése és az intézményi háttér fejlesztése mind hozzájárul ahhoz, hogy a település képes legyen megtartani és vonzani a fiatalokat, miközben megfelelő életfeltételeket teremt minden korosztály számára. Az egyensúly fenntartása a hagyományos építészeti értékek és a modernizáció között biztosítja, hogy Sármellék hosszú távon is versenyképes és fenntartható maradjon.

2. Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken

Sármellék és környéke jelentős potenciállal rendelkezik mind gazdasági, mind turisztikai szempontból, különösen a Hévíz-Balaton Repülőtér közelsége miatt. A térség fejlesztésének kulcsa a repülőtér környezetében lévő, jelenleg alulhasznosított barnamezős területek újraélesztése és olyan komplex beruházások megvalósítása, amelyek hozzájárulnak a térség gazdasági növekedéséhez és turisztikai vonzerejének növeléséhez. A repülőtér üzemeltetése nem a település kezében van, így nem tud beleszólni a fejlesztési elképzelésekbe, ugyanakkor a településnek célja, hogy saját és a repülőtér céljainak összehangolásával közös lehetőségek kerüljenek kihasználásra, sikerek és jól összehangolt együttműködés valósuljon meg.

A település célja, hogy egy hosszútávú, kölcsönös alapon nyugvó együttműködés eredményeként egy térségi gazdasági központ kerüljön kialakításra. A terület gazdasági potenciálját erősítik a tervezett közlekedési kapcsolatok, melyek a települést és a természetvédelmi területeket elkerülve, az azokra való környezeti hatásokat minimalizálva biztosítanak új lehetőséget a gazdasági területek megközelítésére.

Cél az újonnan kijelölt gazdasági területekhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítését pályázati forrásból megvalósítani önkormányzati szerepvállalással. A gazdasági területekhez kiépített infrastruktúra a potenciális beruházók számára vonzerőt jelent, akik így a településen hozzák létre telephelyüket.

Sármellék hosszú távú célja, hogy a Hévíz-Balaton Repülőtér nyújtotta előnyöket kihasználva regionális gazdasági központtá fejlődjön. Ennek egyik kulcseleme az ipari park létrehozása a repülőtér környezetében, amely lehetőséget biztosít új vállalkozások letelepedésére, a meglévő ipari és logisztikai kapacitások bővítésére, valamint a térség mezőgazdasági és turisztikai potenciáljának erősítésére.

A repülőtér közvetlen környezetének fejlesztése nemcsak a helyi gazdaság dinamizálásához, hanem a település fenntartható fejlődéséhez és élhetőségének növeléséhez is hozzájárul. A modern vállalkozási környezet és az új munkahelyek biztosítása révén a helyi lakosság számára vonzóbbá válik a térség, míg a közlekedési és infrastrukturális fejlesztések elősegítik a gazdasági és turisztikai növekedést.

A repülőtér környezetében jelenleg alulhasznosított barnamezős területek megfelelő rehabilitációval és infrastrukturális fejlesztéssel ipari, logisztikai és szolgáltató központokká alakíthatók. Ennek eredményeként csökken a zöldmezős beruházások igénye, ami fenntarthatóbbá teszi a település fejlődését, nő a település gazdasági potenciálja, hiszen új vállalkozások és ipari szereplők telepedhetnek le, valamint javul a helyi foglalkoztatottság, ami segít a fiatal munkaerő megtartásában.

Az átfogó cél megvalósításával a település el kívánja érni, hogy a település gazdasági központja áthelyeződjön a repülőtér barnamezős területeire. A gazdasági központ áthelyezése lehetőséget biztosít arra, hogy a jelenlegi településközpont lakó- és közösségi funkciói megerősödjenek, míg a vállalkozások és ipari tevékenységek egy dedikált gazdasági övezetbe koncentrálódnak. Ennek eredményeként csökken a lakókörnyezet ipari tevékenységek okozta terhelése, így a település élhetőbbé válik, hatékonyabbá teszi a gazdasági övezet célzott fejlesztése az infrastruktúra kiépítését és a vállalkozások támogatását, továbbá a település arculata kiegyensúlyozottabb lesz, hiszen az ipari és lakófunkciók elkülönítése növeli a komfortérzetet.

A gazdasági fejlődés egyik kulcsa az új befektetések vonzása, amelyhez megfelelő infrastruktúra, üzleti környezet és támogató intézkedések szükségesek. Az új vállalkozások megjelenése új munkahelyeket teremt, ami növeli a helyi lakosság megélhetési lehetőségeit, diversifikálja a gazdaságot, így kevésbé lesz kitett a külső gazdasági hatásoknak, továbbá növeli a település vonzerejét, hiszen a dinamikusan fejlődő gazdaság élhetőbb környezetet biztosít.

A lokalitástól távolodva a cél megvalósítását szolgálják az úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat kialakítása. A megfelelő közlekedési kapcsolatok elengedhetetlenek egy sikeres gazdasági központ működéséhez. A gyorsforgalmi út kialakítása megkönnyíti a logisztikai tevékenységeket, így vonzóbbá válik a térség a meglévő vállalkozások számára helyben maradás és növekedés területén, valamint a letelepedést fontolgató vállalkozások számára. Emellett, javítja a helyi lakosok mobilitását, így a munkavállalás és a turisztikai célpontok elérhetősége is kedvezőbbé válik, ami hosszú távon a családok biztos pénzügyi működését segíti, továbbá csökkenti a belterületi forgalmat, ami növeli a település élhetőségét, tisztaságát, köz- és közlekedésbiztonságát.

A fenntartható közlekedés és a gazdasági fejlődés szempontjából a vasúti kapcsolat újjáélesztése kiemelt jelentőséggel bír. Egyrészt, környezetbarát szállítási lehetőséget biztosít, amely segíti az áruszállítást és a fenntartható turizmust is. Másrészt, összeköti a térséget és a reptérhez tervezett gazdasági központot a nagyobb gazdasági és turisztikai központokkal, így növeli a település elérhetőségét, a vállalkozási szektor telephelykiválasztásának kulcsmomentumává válhat. Harmadrészt, tehermentesíti a közúti közlekedést, csökkentve ezzel a forgalmi terhelést és a károsanyag-kibocsátást, amelyre a szállítmányozás terén a gazdasági szereplők egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek.

A település gazdasági stabilitásához nemcsak új vállalkozások vonzása szükséges, hanem a meglévő cégek fejlődésének biztosítása is. Ezt a gazdaságfejlesztési irányt ki tudja elégíteni egy új gazdasági központ, tevékenységtől független zárt- és nyílt telephelykínálat révén. Ezzel növekedhet a helyi vállalkozások versenyképessége, ami hozzájárul a munkahelyek fenntarthatóságához, továbbá hozzájárul új beruházások megvalósulásához, ami további gazdasági növekedést generál, valamint segít a helyi üzleti környezet sokszínűségének megőrzésében és tovább differenciálásában, ami a település gazdaságának stabilabbá tételét eredményezi.

Az átfogó cél részeként a térségi turisztikai szerep differenciálása és megerősítése is kiemelt feladat. A turizmus fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy Sármellék és a repülőtér térsége ne csak ipari, hanem rekreációs célpontként is funkcionáljon. Sármellék turisztikai fejlesztése kiemelten fontos ahhoz, hogy a

település ne csupán ipari és gazdasági központként, hanem turisztikai célpontként is funkcionáljon. A térség turizmusának differenciálása azt jelenti, hogy a hagyományos turisztikai kínálatot kiegészítve egyedi, vonzó és versenyképes attrakciókat kell kialakítani, amelyek eltérnek a térségi, már jól bejáratott turisztikai desztinációk (például Hévíz és a Balaton, BKÜ) kínálatától. A turisztikai kínálat bővítése hozzájárul a fenntartható gazdasági növekedéshez, hiszen a turizmus szorosan kapcsolódik a helyi szolgáltató szektor fejlődéséhez. Emellett, növeli a térség vonzerejét, így a lakosság számára is több szabadidős és rekreációs lehetőséget biztosít, továbbá támogatja a kulturális és természeti értékek megőrzését, hiszen a turizmus fejlesztése során ezekre a tényezőkre is nagyobb figyelem irányul. Sármellék azon szerencsés helyzetben van, hogy esetében a turizmus területén több fejlesztési irányt is megfogalmazható, amelyek megfelelő piaci, turisztikai és működési környezetben megvalósíthatók:

Repülőtérre épülő turizmus fejlesztése („gateway” szerep erősítése)

Ökoturizmus és aktív turizmus fejlesztése

Gasztroturizmus és helyi termékek népszerűsítése

Egészségturizmus és wellness-szolgáltatások bővítése

Történelmi és kulturális turizmus fejlesztése

Konferencia- és üzleti turizmus kiépítése

Ezek a fejlesztések együttesen biztosítják, hogy Sármellék ne csupán egy gazdasági központ legyen, hanem egy vonzó, fenntartható és sokoldalú turisztikai célpont is, amely hosszú távon biztosítja a térség fejlődését és versenyképességét.

3. A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése

Sármellék természeti és táji adottságai kiemelkedő értéket képviselnek, ezért a fenntartható fejlődés és a környezetvédelem szempontjából alapvető cél ezek megőrzése, valamint az ökoturizmus fejlesztése. A település hosszú távú célja, hogy a helyi természeti értékeket nemcsak megóvja, hanem fenntartható módon be is kapcsolja a turisztikai kínálatba. Ezáltal a település gazdaságilag is profitálhat a természetes környezet adta lehetőségekből, miközben hozzájárul a térség ökológiai egyensúlyának fenntartásához.

Az ökoturizmus fejlesztésének egyik kulcsa a környező településekkel való együttműködés. A Kis-Balaton közelsége és a térség természeti adottságai lehetőséget teremtenek olyan komplex turisztikai programok kialakítására, amelyek a helyi és térségi szintű természeti értékeket egyaránt bemutatják. Az átfogó cél fejlesztési irányai:

Ökoturisztikai hálózat kialakítása a térséggel együttműködésben

Természetvédelmi programok és tájrehabilitáció

Fenntartható közlekedési megoldások az ökoturizmus kiszolgálására

Természeti értékek bemutatása és környezeti nevelés

Helyi természeti erőforrásokra építő turizmus fejlesztése

Sármellék ökoturisztikai fejlesztése egy hosszú távú, fenntartható fejlődési stratégia részeként valósítható meg, amely egyszerre biztosít gazdasági lehetőségeket és óvja a helyi természeti környezetet. A megfelelő infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztésekkel Sármellék egy olyan

fenntartható turisztikai célponttá válhat, amely nemcsak a természeti értékeit őrzi meg, hanem azokat vonzó módon be is mutatja az idelátogatók számára.

Sármellék térségében kiemelt jelentősége van a természetvédelmi és fenntartható mezőgazdasági szempontok érvényesítésének, különösen a külterületeken zajló mezőgazdasági tevékenységek során. A település földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a Kis-Balaton és más védett természeti területek közelsége meghatározó szerepet játszik a fenntartható földhasználat és az ökoturizmus lehetőségeinek alakításában.

A Natura 2000 hálózat előírásai, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park kezelési tervei, valamint a helyi természeti értékek hosszú távú védelme alapján a természetkímélő gazdálkodás megvalósítása elengedhetetlen annak érdekében, hogy a mezőgazdaság és a természeti környezet harmonikus együttélése biztosított legyen.

A természetbarát földhasználat nemcsak a biodiverzitás fenntartásában és az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosításában játszik kulcsszerepet, hanem a fenntartható helyi gazdaság kialakításának is egyik alappillére lehet. Ebből adódóan kiemelten fontos:

- A természetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazásának ösztönzése

- A Natura 2000 és Nemzeti Park előírásoknak megfelelő földhasználat

- A fenntartható állattartás és legeltetés szerepének hangsúlyozása

- A mezőgazdaság és ökoturizmus összehangolása

Az átfogó cél elő kívánja segíteni, hogy Sármellék és környéke egy olyan mintaterületté váljon, ahol a mezőgazdaság, a természetvédelem és az ökoturizmus fenntartható módon kapcsolódik össze, biztosítva a helyi gazdaság erősödését és a természeti értékek védelmét egyaránt.

Annak érdekében, hogy a település valóban megvalósítsa a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok szerint megfogalmazott jövőbeni állapotát, kijelölésre kerültek a fentiekben részletesen elemzett, a település átfogó fejlesztését szolgáló célok és részcélok, amelyek rövid összefoglalása és egymásra hatásának rendszerét az alábbi ábra szemlélteti:

2. ábra: Sármellék fejlesztési céljainak rendszere

Jövőkép	„Sármellék jövőképe, hogy a repülőtér nyújtotta előnyöket kihasználva térségi gazdaság központtá váljon, mely magas minőségű települési és táji környezetben vonzó lakóhelyet és modern vállalalkozási környezetet kínáló település.”											
Átfogó célok	Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása						Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken				A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése	
Területi célok	Új települési központ kialakítása, közterületek, utak rendezettségének javítása, utcafásítások kialakítása						Repülőtér barnamezős területein gazdasági területek kialakítása a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kiépítésével	A település gazdasági központjának áthelyezése a repülőtér barnamezős területeire	Új vállalkozások letelepedésének elősegítése			
Tematikus célok	Lakóterületi fejlesztések mértékének realizálása	Helyi védett építészeti értékek megőrzése	A község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzése	Lakó és gazdasági funkciók zavarmentes együttéléséhez az eltérő rendeltetések elkülönülése	Közösségi zöldfelületek kialakítása, közkertek létrehozása	Idősek otthonának bővítése	Úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat	A jelenleg használaton kívüli vasútvonal újbóli hasznosítása	Meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtése	Térségi turisztikai szerep differenciálása és megerősítése	Térségi ökoturisztikai együttműködés, a táji természeti értékeke kíméletes bemutatása	Élőhelyek védelmét biztosító művelés

1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A település jövőképe megvalósítása érdekében három átfogó cél határozható meg, melyek a település hosszútávú fejlődésének alappilléreiként értelmezhetők. Sármellék község 2024-2030 között elérendő három középtávú átfogó céljai részcként település szintű tematikus célokat, valamint az akcióterületi szintű területi célok fogalmaznak meg.

Területi célok azok, amelyek a település egy vagy több, konkrét, egyenként folytonos vonallal körülhatárolható területén (akcióterület) realizálhatóak. A település esetében ezek a repülőtér, a településközpont, illetve a község szélén található szociális otthon területe, amelyek fejlesztése az adott területegységre koncentrálódnak.

A települési szinten megfogalmazott tematikus célok azok, amelyek nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozható célokat fogalmaznak meg, hanem a település egészére vagy több, egymástól elkülönült településegységet érintenek. Ezek elérése biztosítja az egyes településrészek problémáinak megoldását, a településrészek közötti kohézió erősítését is.

Sármellék község Integrált Településfejlesztési Stratégiája 12 középtávú tematikus, és 4 középtávú területi célt határoz meg a Konceptió alapján, mely utóbbiak akcióterületek kialakításánál kerültek figyelembe vételre.

Az ITS nem kizárólag a települési önkormányzat, hanem a község egészének tervezési alapidokumentuma, így tartalmazza azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért az önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős (pl. állami vagy magán szereplők által megvalósítható fejlesztések).

1.2.1. Tematikus célok

3. ábra: A „Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása” átfogó cél tematikus céljai

Átfogó cél	Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása					
Tematikus célok	Lakóterületi fejlesztések mértékének realizálása	Helyi védett építészeti értékek megőrzése	A község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzése	Lakó és gazdasági funkciók zavarmentes együttéléséhez az eltérő rendeltetések elkülönülése	Közösségi zöldfelületek kialakítása, közterek létrehozása	Idősek otthonának bővítése

Lakóterületi fejlesztések mértékének realizálása:

A célok megvalósítása érdekében javasolt a meglévő lakóterületek és intézményterületek bővítése. A település gyorsforgalmi kapcsolatának kiépítése a községen áthaladó főút forgalomterhelését csökkenti, így az út menti területek lakóterületi fejlesztése jelenik meg fejlesztési célként.

Helyi védett építészeti értékek megőrzése:

Az épített környezet fontos részei a helyi védelem alatt álló építészeti értékek, melyek megőrzése fontos cél. Ezen építészeti elemek felújítása, állagmegóvása hozzájárul a vonzó települési környezet

kialakításához, mely a helyi lakosok lakókörnyezetének javításához, új lakók letelepedésének ösztönzéséhez és a turizmus fellendüléséhez is hozzá járulhat.

A község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzése:

Az előző részecélban meghatározottakhoz hasonlóan a hagyományos települési arculat és építészeti lépték megőrzése hozzájárulhat ahhoz, hogy a meglévő és új lakók számára vonzó, hangulatos lakókörnyezet legyen biztosítva. A település hagyományos, értékes arculatát a településképi arculati kézikönyv tartalmazza, mely egy tájékoztató, ajánló kiadvány. A településképi arculatának megőrzéséhez szabályozási szinten a község településképi rendeletében megfogalmazottak az irányadók.

Lakó és gazdasági funkciók zavarmentes együttéléséhez az eltérő rendeltetések elkülönülése:

Annak érdekében, hogy a község lakóterületein olyan lakókörnyezet alakulhasson ki, mely biztosítja az ott élő emberek nyugalmát és zavaró tényezők nélkül kielégíti rekreációs igényeiket, szükség van a különböző rendeltetésű területek elkülönítésére. Ennek adnak jogszabályi alapot a településrendezési tervek, ahol az egymásra zavaró funkciójú területek elhelyezkedésének, egymással való kapcsolatának meghatározása történik. Fontos szempont, hogy az egymásra zavaró hatású lakó és gazdasági területek egymástól minél messzebb kerüljenek kialakításra. Amennyiben erre nincs lehetőség, szükséges azok egymástól való elkülönítése megfelelő szélességű védőfásítással.

Közösségi zöldfelületek kialakítása, közkertek létrehozása:

A közösségi zöldfelületek a település életében kiemelkedő fontossággal bírnak, az egészséges települési környezet elengedhetetlen elemei. E területek helyet biztosítanak a közösségi programok megszervezésére, illetve a mindennapi életben a közösségi élet találkozási pontjai találhatók e területeken.

Idősek otthonának bővítése:

A település gyermekintézményei és egészségügyi intézményei megfelelően működnek. Az idősek otthonaként működő szociális intézet kapacitásai végesek, mely az növekvő igényekkel nem összeegyeztethető. Cél a jelenlegi intézmény központként való megtartása mellett bővítési lehetőségek biztosítása, amely a meglévő adottságok és szükségletek figyelembe vételével várhatóan a jelenlegi intézménytől eltérő területen valósítható meg, így e cél területigénye miatt tematikus célként jelenik meg a település fejlődési célrendszerében.

4. ábra: A „Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken” átfogó cél tematikus céljai

Átfogó célok	Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken			
Tematikus célok	Úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat	A jelenleg használaton kívüli vasútvonal újbóli hasznosítása,	Meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtése	Térségi turisztikai szerep differenciálása és megerősítése

Úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat kiépítése:

A térségi gazdasági központ kialakítása a repülőtér biztosította nemzetközi kapcsolatok, illetve a tervezett gyorsforgalmi utak által biztosított lehetőségek miatt kedvező helyzetbe kerülhet. E fejlesztési irányok az országos területfejlesztési dokumentumokat tekintve is rögzítésre kerültek. A közlekedési

infrastruktúra hálózat megvalósuló fejlesztésével a település gazdasági szerepkörét jelentősen megnöveli. A helyi kül- és belterületi, továbbá a térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése is kiemelt lehetőség egy település életében, amelyek saját vagy központi fejlesztés által is megvalósulhat. Ez utóbbi esetben az Önkormányzatnak jellemzően csekély döntési joga van. Ilyen tervezett fejlesztés például az M76 autópálya M7 autópálya (Holládi csomópont) és Zalaegerszeg (észak) közötti szakasz megvalósítása; a Keszthely – Sármellék kerékpáros-útvonal kiépítése; a Sármellék – Alsópáhok közötti kerékpárút fejlesztése, valamint a Sármellék – Zalavári közötti kerékpárút fejlesztése, amelyeket nem az Önkormányzat valósít meg, csupán a település közigazgatási területét érintik, mégis megvalósításuk jelentős hatást gyakorol a településre.

Emellett a település bel- és külterületi úthálózatának fejlesztése is jelentős településfejlődési elem.

A jelenleg használaton kívüli vasútvonal újbóli hasznosítása, iparvágány kialakítása:

A repülőtér fejlesztési szándékai között szerepel a vasúti kapcsolat biztosítása. Ennek megfelelően a jelenleg használaton kívüli vasútvonalat a településrendezési tervekben kötöttpályás vasúti területként szükséges jelölni. A repülőtér és az azok melletti gazdasági területek feltárására új vasúti nyomvonal kialakítására szükséges területet biztosítani.

Meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtése:

A helyi vállalkozások fejlesztési lehetőségeinek megteremtése, ösztönzése szintén a település érdekeit szolgálja. Fontos, hogy a helyi vállalkozások erősödni tudjanak, ezzel biztosítva helyben szolgáltatásokat, munkahelyeket a község lakói számára.

Térségi turisztikai szerep differenciálása és megerősítése:

A BKÜ részeként a település a Balaton közelségét, a táji- és természeti környezet sokszínűségét és varázsát ez idáig nem használta ki. A település magában hordozza a szabadidő turizmus aktív sportturizmus ágának (kerékpározás, túrázás, lovaglás, stb.), a hivatásturizmus (üzleti turizmus és konferenciaturizmus), valamint a közösségi- és kulturális turizmus lehetőségeit. Ehhez egyrészt az új településközpont kialakítása szolgálhat segítségül, másrésztől a repülőtér nem használt vagy alulhasznosított épületállománya, területei, harmadrészt pedig a környező, háborítatlan természeti érték. Sármellék azon szerencsés helyzetben van, hogy esetében a turizmus területén több fejlesztési irányt is megfogalmazható, amelyek megfelelő piaci, turisztikai és működési környezetben megvalósíthatók:

1. Repülőtérre épülő turizmus fejlesztése („gateway” szerep erősítése)

- *Nemzetközi és belföldi turizmus közvetítő szerepének növelése: A repülőtér Sármellék egyik legnagyobb adottsága, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a térség a Balaton és Nyugat-Magyarország egyik fontos „kapujává” váljon.*
- *Közvetlen turisztikai transzferjáratok és csomagajánlatok bevezetése: A repülőtér és a térség közeli turisztikai desztinációi között hatékony közlekedési kapcsolatokat kell kiépíteni (pl. shuttle buszok Hévízre, Keszthelyre, Zalakarosra).*
- *Repülőtér közeli turisztikai szolgáltatások fejlesztése: A légi utasok igényeire szabott szálláshelyek, üzletek, gasztronómiai és szórakoztató létesítmények kialakítása.*

2. Ökoturizmus és aktív turizmus fejlesztése

- *Természetközeli attrakciók kialakítása: A Kis-Balaton közelsége miatt a természetjárás, madármegfigyelés, kerékpártúrák és vízi túrák szervezése kiemelt turisztikai lehetőség.*

- Fenntartható ökoturisztikai projektek támogatása: Természetvédelmi területekhez kapcsolódó látogatóközpontok, tanösvények, interaktív kiállítások létrehozása.
- Helyi természeti és táji adottságok kihasználása: Lovas turizmus, horgászturizmus és kajak-kenu lehetőségek fejlesztése.

3. Gasztroturizmus és helyi termékek népszerűsítése

- Helyi termelők és borászatok bevonása: A térség mezőgazdasági termékeire (pl. kézműves sajtok, méz, borok) építve gasztronómiai turisztikai programok, piacok és fesztiválok szervezése.
- Hagyományos és modern gasztronómiai kínálat ötvözése: Gasztroturizmusra épülő rendezvények, helyi ízek bemutatása élménygasztronómiai formában.
- Étteremfejlesztés és gasztro-turisztikai látványosságok: A térségbe érkező vendégek igényeit kiszolgáló, magas minőségű vendéglátóhelyek létrehozása.

4. Egészségturizmus és wellness-szolgáltatások bővítése

- Hévíz közelségéből fakadó lehetőségek kihasználása: A Sármelléken kialakított szálláshelyek csomagajánlatokkal kapcsolódhatnak a hévízi és zalakarosi gyógyfürdőkhöz.
- Termálvízre épülő új fejlesztések vizsgálata: A térség geotermikus adottságainak kiaknázása kisebb fürdők, wellness-központok létrehozásával.
- Egészségturisztikai programok bevezetése: Alternatív gyógymódokra épülő programok, például természetes terápiák, jóga- és meditációs központok létrehozása.

5. Történelmi és kulturális turizmus fejlesztése

- Helyi történelmi értékek bemutatása: A térség hagyományainak és épített örökségének interaktív bemutatása tematikus túrákkal, kiállításokkal és élménytáborokkal.
- Éves rendezvények és fesztiválok szervezése: Helyi kulturális, folklór és gasztronómiai fesztiválok elindítása, amelyek növelik a település vonzerejét.
- Művészeti és kézműves programok támogatása: Kézműves műhelyek, hagyományőrző rendezvények és kulturális workshopok szervezése.

6. Konferencia- és üzleti turizmus kiépítése

- Üzleti utazók számára modern infrastruktúra biztosítása: Konferenciaközpontok, üzleti szállodák és coworking irodák fejlesztése.
- Nemzetközi üzleti kapcsolatok erősítése: A repülőtér közelsége miatt a település kiváló helyszín lehet üzleti események, tréningek és vállalati rendezvények számára.
- Innovációs és kutatás-fejlesztési központok kialakítása: Összekapcsolva a helyi gazdasági szereplőket és kutatóintézeteket a régió fejlesztéséért.

5. ábra: A „A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése” átfogó cél tematikus céljai

Átfogó célok	A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése	
Tematikus célok	Térségi ökoturisztikai együttműködés, a táji természeti értékei kíméletes bemutatása	Élőhelyek védelmét biztosító művelés

Térségi ökoturisztikai együttműködés, a táji természeti értékeke kíméletes bemutatása:

A település célja, hogy a természeti értékekre épülő ökoturizmus a térséggel, környező településekkel együtt valósuljon meg. A tematikus cél fejlesztési irányai:

1. Ökoturisztikai hálózat kialakítása a térséggel együttműködésben

- *Sármellék ökoturisztikai fejlesztése nemcsak a település szintjén, hanem regionális szinten is meg kell hogy valósuljon. Ehhez szükséges:*
- *A Kis-Balaton térségével való integrált turisztikai együttműködés, amely lehetőséget biztosít közös túraútvonalak, látogatóközpontok és tematikus programok kialakítására.*
- *A közeli települések természetvédelmi programjaival való összehangolás, hogy az ökoturizmus fenntartható módon illeszkedjen a térség ökológiai sajátosságaihoz.*
- *Térségi ökoturisztikai csomagok kialakítása, amelyek több településen keresztül vezetnek és komplex élményt nyújtanak (pl. madármegfigyelő túrák, vízi túrák, lovas ösvények).*

2. Természetvédelmi programok és tájrehabilitáció

A fenntartható turizmus egyik alapja a természeti környezet védelme és fejlesztése. Ehhez szükséges:

- *Védett természeti területek fenntartása és rehabilitációja, amely biztosítja az élőhelyek megőrzését és az ökoturisztikai attrakciók fenntartható kialakítását.*
- *Zöld infrastruktúra fejlesztése, például ökológiai folyosók, fásítási programok és biodiverzitás-növelő beavatkozások.*
- *Olyan turisztikai infrastruktúra fejlesztése, amely nem terheli túl a természetes élőhelyeket, például pallósétányok, madárlesek és természetes anyagokból készült kilátók építése.*

3. Fenntartható közlekedési megoldások az ökoturizmus kiszolgálására

- *Kerékpárutak és ökoturisztikai túraútvonalak fejlesztése, amelyek a Kis-Balaton térségébe és más természetvédelmi területekre vezetnek.*
- *Zöld közlekedési megoldások támogatása, például elektromos buszjáratok, kerékpárkölsönzők és gyalogos túraútvonalak kiépítése.*
- *Vasútvonal újrahasznosítása ökoturisztikai célokra, amely lehetővé tenné, hogy fenntartható módon érhék el a turisták a térség természeti látványosságait.*

4. Természeti értékek bemutatása és környezeti nevelés

- *Interaktív ökoturisztikai központ létrehozása, ahol a látogatók ismereteket szerezhetnek a térség természeti értékeiről.*
- *Helyi iskolákkal és kutatóintézetekkel való együttműködés, hogy a természetvédelem és az ökoturizmus a helyi oktatás része legyen.*
- *Térségi ökoturisztikai rendezvények és tematikus programok szervezése, például madármegfigyelő túrák, természetvédelmi táborok és helyi természeti kincseket bemutató kiállítások.*

5. Helyi természeti erőforrásokra építő turizmus fejlesztése

- *Ökoturisztikai szálláshelyek kialakítása, például környezetbarát vendégházak, erdei faházak és természetes anyagokból épített ökológiai szálláshelyek.*
- *Fenntartható gasztroturizmus fejlesztése, amely helyi, bioalapanyagokra építve mutatja be a térség mezőgazdasági hagyományait.*

- *Helyi természeti alapanyagokkal dolgozó kézműves műhelyek és termékek népszerűsítése, amelyek a fenntartható turizmus részévé válhatnak.*

Élőhelyek védelmét biztosító művelés:

A település külterületein a mezőgazdasági művelés alatt álló területeken elsődleges fontosságú a természetkímélő művelés megvalósulása. Mindennek a Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési tervek, előírások és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park ajánlásainak megfelelően kell megvalósulnia. A természetbarát földhasználat nemcsak a biodiverzitás fenntartásában és az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosításában játszik kulcsszerepet, hanem a fenntartható helyi gazdaság kialakításának is egyik alappillére lehet. Ebből adódóan kiemelten fontos:

1. Természetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazásának ösztönzése

A település külterületein folytatott mezőgazdasági művelés során az alábbi természetvédelmi szempontokat kell érvényesíteni:

- *Vegyszerhasználat csökkentése és fenntartható növényvédelem: A természetes vizes élőhelyek, például a Kis-Balaton közelsége miatt kiemelten fontos az ökológiai gazdálkodás ösztönzése, amely minimalizálja a talaj- és vízszennyezést.*
- *Őshonos növényfajok termesztésének elősegítése: Az olyan hagyományos, tájba illeszkedő növényfajok, amelyek jobban ellenállnak a helyi környezeti hatásoknak, fenntartható alternatívát jelentenek a nagy intenzitású termelési módokkal szemben.*
- *Erdősávok és mezsgyék megőrzése: A természetes tájlemek, mint például a fás-bokros területek, mezővédő erdősávok és vadvirágos rétek, fontos élőhelyet biztosítanak számos madár-, rovar- és kisméltófaj számára.*

2. Natura 2000 és Nemzeti Park előírásoknak megfelelő földhasználat

A fenntartható mezőgazdasági művelés során figyelembe kell venni a Natura 2000 területek kezelési terveiben foglalt ajánlásokat, amelyek célja:

- *A védett élőhelyek és fajok fennmaradásának biztosítása.*
- *Az intenzív földhasználatból eredő környezeti terhelés csökkentése.*
- *Az állattartás és a legeltetés olyan módon történő szabályozása, amely támogatja a természetes gyepek megőrzését.*

Ezek az előírások nem csupán természetvédelmi szempontból fontosak, hanem gazdasági lehetőségeket is teremtenek, mivel számos agrár-környezetgazdálkodási támogatás kapcsolódik a Natura 2000 területeken folytatott fenntartható mezőgazdasági tevékenységekhez.

3. Fenntartható állattartás és legeltetés szerepe

A fenntartható gazdálkodás részeként a legeltetési állattartás elősegíti:

- *A természetes gyepek fennmaradását, mivel a megfelelő intenzitású legeltetés megakadályozza a cserjésedést és elősegíti a változatos növényvilág kialakulását.*
- *Az őshonos háziállatfajták fenntartását, amelyek kevésbé terhelik a környezetet és jobban alkalmazkodnak a helyi ökológiai viszonyokhoz (pl. magyar szürkemarha, rackajuh).*
- *Az ökoturisztikai lehetőségek bővítését, például helyi termékekkel, bemutató farmokkal és élményszolgáltatásokkal.*

4. Mezőgazdaság és ökoturizmus összehangolása

A természetkímélő mezőgazdaság nemcsak a biodiverzitás fenntartását segíti elő, hanem közvetlenül kapcsolódhat az ökoturizmus fejlesztéséhez is:

- *Helyi termékek népszerűsítése a turizmusban: Helyi biotermékek, mézek, tejtermékek és kézműves termékek kínálata turisztikai vonzerőt jelenthet.*
- *Tanya- és falusi turizmus fejlesztése: Bemutató farmok, állatsimogatók és interaktív mezőgazdasági programok lehetőséget teremtenek a látogatók számára a fenntartható gazdálkodási módszerek megismerésére.*
- *Élőhelyvédelmi túraútvonalak kialakítása: Olyan tanösvények és túraútvonalak fejlesztése, amelyek bemutatják a helyi mezőgazdasági és természetvédelmi együttműködés példáit.*

1.2.2. Területi célok

6. ábra: A „Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása” átfogó cél területi céljai

Átfogó célok	Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása
Területi célok	Új települési központ kialakítása, közterületek, utak rendezettségének javítása, utcafásítások kialakítása

Új települési központ kialakítása, közterületek, utak rendezettségének javítása, utcafásítások kialakítása:

A településnek szüksége van új települési központok kialakítására, melynek potenciális helyszíne az egykori vasútállomás jelenleg leromlott állapotú épületének környezetében van. Fontos cél továbbá a települési utak minőségének javítása, illetve az utak menti növényzet, fásítás kialakítása, egységesítése, mely szintén hozzájárul a község élhetőbb, fenntarthatóbb kialakításához.

7. ábra: A „Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken” átfogó cél területi céljai

Átfogó célok	Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken		
Területi célok	Repülőtér barnamezős területein gazdasági területek kialakítása a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kiépítésével	A település gazdasági központjának áthelyezése a repülőtér barnamezős területeire	Új vállalkozások letelepedésének elősegítése

Repülőtér barnamezős területein gazdasági területek kialakítása a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kiépítésével:

A gazdasági fejlődéshez szükséges vizsgálni a repülőtér hosszú távú fejlesztési szándékait és az ahhoz szükséges területeket lehatárolni a településen. A repülőtér üzemeltetése nem a település kezében van, így nem tud beleszólni a fejlesztési elképzelésekbe. Cél a település és a repülőtér céljainak az összehangolása a közös sikerek elérése és az összehangolt működés megvalósítása érdekében. A repülőtér számára nem szükséges, azonban az annak környezetében elhelyezkedő, így a repülőtérhez kapcsolódóan annak minden környezeti terhelésével érintett területeken cél egy térségi gazdasági központ kialakítása. A terület gazdasági potenciálját erősítik a tervezett közlekedési kapcsolatok, melyek

a települést és a természetvédelmi területeket elkerülve, az azokra való környezeti hatásokat minimalizálva biztosítanak új lehetőséget a gazdasági területek megközelítésére. Cél az újonnan kijelölt gazdasági területekhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítésének pályázati forrásból való megvalósítása önkormányzati szerepvállalással. A gazdasági területekhez kiépített infrastruktúra a potenciális beruházók számára vonzerőt jelent, akik így a településen hozzák létre telephelyüket.

A repülőtér barnamezős területei kiváló lehetőséget adnak egy ipar vagy gazdasági terület kialakítására, legyen szó felépítményes vagy parcellás kialakításról. Ehhez a közlekedési kapcsolatok megteremtése mellett a szükséges közműellátottság is szükséges.

A település gazdasági központjának áthelyezése a repülőtér barnamezős területeire:

A település meglévő gazdasági területei számára szükséges fejlesztési, bővítési lehetőséget hagyni, azonban mérlegelni kell a termőföldként való hasznosításukat is. Alapvető cél, hogy a település azon területei, melyek átlagnál jobb minőségű termőföldek, azokat a jövőben is mezőgazdasági termelésre használják. Ennek megfelelően a település a településszerkezeti tervben gazdasági területként kijelölt, azonban beépítésre még nem került átlagnál jobb minőségű termőföldet igénybe vevő fejlesztési szándékától visszalép. A gazdasági fejlesztések megvalósítása érdekében cél az alulhasznosított barnamezős területek igénybe vétele a repülőtér környezetében. A település célja a mezőgazdasági területek fejlesztése. A külterületeken lévő majorságok számára a fejlesztési lehetőségeiket maximalizáló szabályozás létrehozása a cél.

Új vállalkozások letelepedésének elősegítése:

A településrendezési tervekben meghatározásra kerülő gazdasági és kutatás-fejlesztési rendeltetésű területeken a vállalkozások megtelepedésének ösztönzése a település érdeke. A település lakóinak egy része a környező településeken talál csak megélhetést, a település céljai közé tartozik, hogy e lehetőségek egy részét helyben tudja biztosítani.

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Az akcióterület az integrált településfejlesztési stratégiában kijelölt egybefüggő terület, ahol az önkormányzat a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló helyzetben van, és amellyel kapcsolatban középtávon jelentős beavatkozásokat tervez megvalósítani a település fejlődése érdekében.

Az akcióterületek lényegében a településrehabilitáció és a településfejlesztés sejtjei. Minden egyes településfejlesztési akcióterületet ki kell jelölni, amellyel kapcsolatban középtávon, vagyis 2024-2030 közötti időszakban jelentős beavatkozást tervez megvalósítani az önkormányzat.

Az akcióterületeknek nem céljuk lefedni a település teljes területét, ugyanakkor egy akcióterület kiterjedhet több településrészre, illetve egy településrészen belül több akcióterület is kijelölhető, amennyiben ez indokolt.

Sármellék Község Integrált Településfejlesztési Stratégiájában 2 akcióterület került kijelölésre, amelyek a középtávú településfejlesztés központi területei lesznek az elkövetkező fejlesztési időszakban:

- I. Új településközponti akcióterület
- II. Gazdasági akcióterület

Az akcióterületek kijelölése az alábbi szempontok figyelembe vételével történt:

1. Fejlesztési gócpont lehatárolási szempont:

Az ITS-ben rögzített településfejlesztési irányokhoz igazodó, fejlesztési gócpontokhoz kapcsolódó akcióterület kijelölése, amely elv alkalmazásával kizárólag azok a területek kerülnek akcióterületként kijelölésre, ahol a tervezett fejlesztési beavatkozások koncentrálnak, és ezek tervezett megvalósítása egymással szinergiát mutat.

2. Egyedi sajátosság szempont:

Az ITS-ben rögzített településfejlesztési irányokhoz igazodó, a település szempontjából homogén sajátossággal bíró területek akcióterületként való kijelölése, amellyel egyértelműen lehatárolhatók azok a területek, amelyeknek a településen belül sajátos szerepük, funkciójuk, speciális fejlesztési irányuk és helyük van.

3. Település szerkezeti terv figyelembe vétele szempont:

Valamennyi akcióterület kijelölésekor vizsgálatra került a hatályos településszerkezeti terv terület-felhasználási iránya és típusa.

4. Pályázati jogosultsági szempontok:

A településrehabilitációt célzó pályázati felhívások elő írhatnak egyedi, konstrukciónként eltérő jogosultsági kritériumokat, amelyeknek meg kell felelniük az érintett akcióterületnek. Az akcióterületek kijelölésekor a jelenleg elérhető pályázati felhívások áttekintésre kerültek, az egyes felhívásspecifikus kritériumok az akcióterületek kijelölésekor figyelembe vételre kerültek.

A fentiek alapján a kijelölésre kerülő akcióterületek az alábbi közterületi lehatárolással értelmezhetők:

I. Új településközponti akcióterület

Az akcióterület lehatárolása:

A település központi utcája, a 76-os számú főút belterületi szakasza (Dózsa György utca) érintve a Zala utca zöldfelületét.

Az akcióterület fejlesztésének kiemelt célja:

Az egykori vasútállomás környezetének rendezése új településközpont kialakításával

II. Gazdasági akcióterület

Az akcióterület lehatárolása:

A Dózsa György utca dél-nyugati lakóövezete mögötti terület

Az akcióterület fejlesztésének kiemelt célja:

A repülőtér barnamezős területein gazdasági és kutatás-fejlesztési területek kialakítása

2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése

A fejezet az önkormányzat fejlesztési javaslatait tartalmazza. Ezek meghatározása különösen az alábbi szempontok figyelembe vételével történt:

- a fejlesztési koncepciók előkészítettsége;
- a szükséges saját erő megléte;
- a pályázati források várható rendelkezésre állása, a kiírások megjelenése;
- a pályázatok benyújtásához szükséges háttér dokumentációk előkészítése;
- a korábbi időszak tapasztalatai;
- az egymásra épülő fejlesztések állapota és hatásuk.

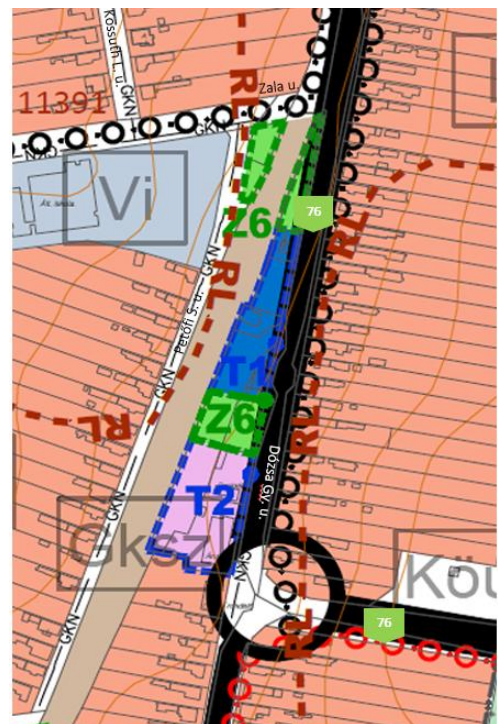
Az önkormányzat a továbbiakban az újonnan megnyíló pályázati kiírások megjelenésével felülvizsgálja és esetlegesen annak megfelelően módosítja a fejlesztések ütemezését. Éppen ezért e fejezet célja a jelenlegi ismeretek alapján bemutatni az akcióterületek fejlesztési céljait, illetve fejlesztési projektjeit, amelyek az önkormányzat által megvalósítani kívánt fejlesztéseket tartalmazzák.

I. Új településközponti akcióterület

A község jelenleg nem rendelkezik egy igazi, rendezett településközponttal. Ennek potenciális helyszíne az egykori vasútállomás környezete, mely jelenleg alulhasznosított, rendezetlen. A településközpont kialakítása a jelenleg a MÁV tulajdonában álló területek igénybe vételével is javasolt, mivel így megfelelő nagyságú, rendezett építési telkek válnak kialakíthatóvá, ahol méltó beépítés valósulhat meg a jövőben. Elmondható továbbá, hogy e területen a jövőben a vasúti közlekedés nem valószínűsíthető, a vasúti közlekedés évtizedekkel ezelőtt megszűnt a vonalon, sem teher, sem személyszállítás nincs. A területen kereskedelmi, településközponti szolgáltató terület is kijelölésre kerül, melyhez kapcsolódóan zöldterületek kialakítása tervezett.

Az Új településközponti akcióterület esetében az alábbi fejlesztések tervezettek:

1. Településközpont kialakítása az egykori vasútállomás környezetében a T1 jelzésű területen.
2. Kereskedelmi, szolgáltató településközpont kialakítása az egykori vasútállomás környezetében a T2 jelzésű területen.
3. Zöld-infrastruktúra fejlesztés az új településközponti területhez kapcsolódóan a Z6 jelzésű területeken.

1. táblázat: Az I. akcióterület tervezett fejlesztéseinek ütemezése

Projektötlet	Várható ütemezése (kezdés, befejezés)	Projekt előkészítettségi állapota	Az ütemezést befolyásoló tényezők
Településközpont kialakítása az egykori vasútállomás környezetében	2023-2025	Támogatásban részesült	A projektelőkészítés csúszása
Kereskedelmi, szolgáltató településközpont kialakítása	2023-2025	Támogatásban részesült	A projektelőkészítés csúszása
Zöld-infrastruktúra fejlesztés	2023-2025	Támogatásban részesült	A projektelőkészítés csúszása

Az akcióterület átfogó fejlesztése, a terület új településközponttá alakítása a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében támogatásban részesült TOP_PLUSZ-1.1.3-21-ZA1-2022-00012 számú, „A Két Tölgy információs központi épület létrehozása Sármelléken” című pályázattal veszi kezdetét. A fejlesztéssel érintett régi vasútállomás épülete a településközpontban a 8391 Sármellék Dózsa Gy.u.318 HRSZ.:562/11 helyen található, a 76 -os főútvonal mentén, része az ITS-ben kijelölt 1. akcióterületnek. A Kis-Balatont a Balatonnal összekötő kerékpáros és turistaútvonalak kereszteződésében a régi vasútállomás épületének felújításával létrejövő fejlesztéssel jelentősen javul a helyi és térségi turizmus infrastrukturális fejlettsége, a kerékpáros és egyéb turisták részére, valamint a helyi lakosság számára közösségi, kulturális, valamint sport település-mag jön létre, kialakítva ezzel számukra egy élhetőbb, hívogatóbb közeget. A létrejövő információs és szolgáltatóház tartalmában illeszkedik a „Balaton egész éven át” célhoz és az országos turizmus fejlesztési stratégiában meghatározott Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térségre meghatározott fenntartható turizmus és természet kapcsolathoz. A fejlesztés megvalósulásával Sármellék is bekapcsolódik a Balaton – testi, szellemi, társadalmi megújulást adó – térségébe. A térségbe, ahol magától értetődő a természet ereje, tisztasága, minősége és a benne élők vitalitása. A fejlesztéssel Sármellék is bekapcsolódhat a környezeti és a társadalmi egységesség, a harmonikusan fejlődő és fenntartható társadalmi fejlődés megteremtésére törekvő települések közé. Ez a térség az, ahol a társadalom úgy védi, formálja és építi a környezetet, hogy a közösség, a gazdaságra fenntartható módon visszahatva, biztosítja annak gyarapodását és jólétét, ami a központi információs épület tekintetében is mérvadó.

A régi vasútállomás épülete a vasúti közlekedés megszüntetése óta használaton kívül áll, az állaga fokozatosan romlik, a település arculatát rontja. A fejleszteni kívánt régi vasútállomás épülete ma már használaton kívül levő épület, amely önmagában is egy közlekedési, kulturális öröksége a településnek. Az épület felújításával új funkciók kerülnek kialakítása az épületben is és települési szinten is, amelyben a turistafogadás feltételeinek megteremtésével létrejön a földszinten egy vendégfogadó közösségi tér, a turisztikai információs iroda, amely elérése kerekesszékes rámpával is biztosított lesz. Itt kapnak helyet továbbá a helyi termékbolt és a büfé, valamint a szociális helyiségek, mely mozgáskorlátozottak részére is használható lesz. Az emelten kap helyet az állandó kiállítást bemutató tér. A pince szinten a nagyobb helyiségben egy rendezvény terem kialakítása tervezett, elsősorban helyi rendezvények lebonyolítására. Az udvarészen a megújuló energia bemutatásra egy virág alakú napelem rendszer épül fel, mely a nap mozgását követve, mint egy napraforgó szolgáltat energiát. A napelemes virág kialakítása önmagában egy interaktív bemutatható élményelem, azonban a helyi lakosság körében az Önkormányzat célja a

megújuló energiaforrások használatának ösztönzése, ezzel a település élhetőségének javítása a tisztább levegő és környezet elérése által. Az udvaron tematikus játszótér és pihenőpark kialakítása tervezett, amelyeket a lakosság közösségi, szabadidős célra tud majd használni, mely utóbbi funkció a területen még nem található. A fejlesztés részeként parkosítás is tervezett, amely a terület (és ezáltal a község) élhetőségén, arculatán és megítélésén emel. Az épület mellet épül fel a kerékpáros pihenő és a zárható kerékpártároló, amely a turisták mellett a helyiek közösségi közlekedési használatának hiánypótló fejlesztési eleme lesz azáltal, hogy a helyközi buszváró mellett komfortos és biztonságos helyen hagyhatják majd kerékpárjaikat.

II. Gazdasági akcióterület

A település célja, hogy hosszútávon a térség gazdasági központjává válhasson, mellyel párhuzamosan a repülőtér biztosította kapcsolatok által a Balaton turizmusának fogadó településévé is váljon.

Az akcióterületen az alábbi fejlesztések tervezettek:

1. A repülőtér barnamezős területein gazdasági és kutatás-fejlesztési területek kialakítása, ezen belül:

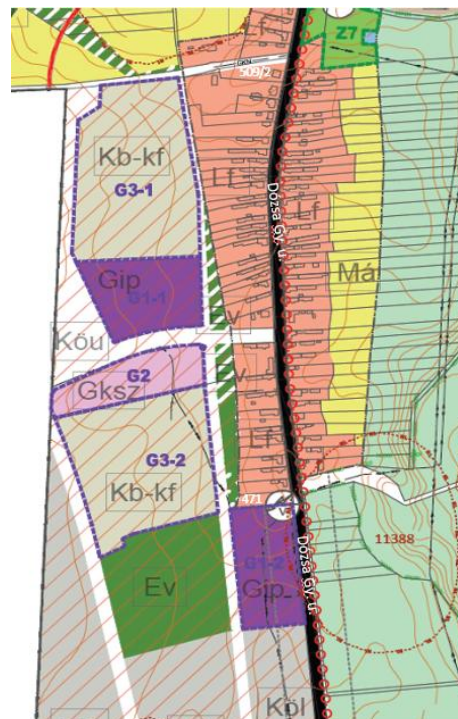
- Egyéb ipari területek kialakítása a repülőtér környezetében lévő barnamezős területeken a G1-1 és G1-2 jelű területeken.
- Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek kialakítása a repülőtér környezetében lévő barnamezős területeken a G2 jelű területeken.
- Kutatás-fejlesztési területek kialakítása a repülőtér környezetében lévő barnamezős területeken a G3-1 és G3-3 jelű területeken.

2. A település gazdasági központjának áthelyezése a repülőtér barnamezős területeire:

A település meglévő gazdasági területei számára szükséges fejlesztési, bővítési lehetőséget hagyni, azonban mérlegelni kell a termőföldként való hasznosításukat is. Alapvető cél, hogy a település azon területei, melyek átlagnál jobb minőségű termőföldek, azokat a jövőben is mezőgazdasági termelésre használják. Ennek megfelelően a település a településszerkezeti tervben gazdasági területként kijelölt, azonban beépítésre még nem került átlagnál jobb minőségű termőföldet igénybe vevő fejlesztési szándékától visszalép. A gazdasági fejlesztések megvalósítása érdekében cél az alulhasznosított barnamezős területek igénybe vétele a repülőtér környezetében. A település célja a mezőgazdasági területek fejlesztése. A külterületeken lévő majorságok számára a fejlesztési lehetőségeiket maximalizáló szabályozás létrehozása a cél.

3. Új vállalkozások letelepedésének elősegítése:

A településrendezési tervekben meghatározásra kerülő gazdasági és kutatás-fejlesztési rendeltetésű területeken a vállalkozások megtelepedésének ösztönzése a település érdeke. A település lakóinak egy része a környező településeken talál csak megélhetést, a település céljai közé tartozik, hogy e lehetőségek egy részét helyben tudja biztosítani.

2. táblázat: Az II. akcióterület tervezett fejlesztéseinek ütemezése

Projektötlet	Várható ütemezése (kezdés, befejezés)	Projekt előkészítettségi állapota	Az ütemezést befolyásoló tényezők
A repülőtér barnamezős területein gazdasági és kutatás-fejlesztési területek kialakítása	2026-2029	Elkészült településrendezési terv célhoz való illesztése; a cél megjelenik a hatályos Településfejlesztési Konceptióban; a cél megvalósításához elnyert támogatás visszavonásra került.	Pályázati felhívás megjelenése
Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek kialakítása a repülőtér környezetében lévő barnamezős területeken	2026-2029	Elkészült településrendezési terv célhoz való illesztése; a cél megjelenik a hatályos Településfejlesztési Konceptióban; a cél megvalósításához elnyert támogatás visszavonásra került.	Pályázati felhívás megjelenése
Kutatás-fejlesztési területek kialakítása a repülőtér környezetében lévő barnamezős területeken	2026-2029	Elkészült településrendezési terv célhoz való illesztése; a cél megjelenik a hatályos Településfejlesztési Konceptióban; a cél megvalósításához elnyert támogatás visszavonásra került.	Pályázati felhívás megjelenése

2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az alábbi táblázatokban összefoglaló jelleggel tekinthető át a két akcióterület fejlesztésének forrásigénye a meglévő költségbecslésekre támaszkodva:

3. táblázat: Az Új településközponti akcióterület fejlesztésének pénzügyi terve

<i>Cél megnevezése</i>	<i>Projektötlet leírása</i>	<i>Becsült költség (Ft)</i>	<i>Finanszírozás forrása</i>
Településközpont kialakítása az egykori vasútállomás környezetében	„A Két Tölgy információs központi épület létrehozása Sármelléken” A régi vasútállomás épületének felújítása és környezetének fejlesztése helyi és térségi turisztikai központ kialakításával turisták részére, valamint a helyi lakosság számára közösségi, kulturális, valamint sport lehetőségeket biztosító településmag kialakítása, ezzel egy élhetőbb, hívogatóbb közeg megteremtése. Tervezett tartalom: vendégfogadó közösségi tér, turisztikai információs iroda, valamint helyi termékbolt és a büfé kialakítása; szociális helyiségek, kiállítótér és rendezvényterem kialakítása; az udvarrészen egy virág alakú napelem rendszer építése (a megújuló energia bemutatására ösztönző jelleggel), tematikus játszótér és pihenőpark kialakítása, valamint kerékpáros pihenő és a zárható kerékpártároló építése.	194 686 502	TOP_PLUSZ-1.1.3-21- Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Kereskedelmi, szolgáltató településközpont kialakítása az egykori vasútállomás környezetében	„A Két Tölgy információs központi épület létrehozása Sármelléken” Kereskedelmi és szolgáltató egységek kialakítása: vendégfogadó közösségi tér, turisztikai információs iroda, valamint helyi termékbolt és a büfé kialakítása; kiállítótér és rendezvényterem kialakítása.	194 686 502	TOP_PLUSZ-1.1.3-21- Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Zöld-infrastruktúra fejlesztés az új településközponti területhez	„A Két Tölgy információs központi épület létrehozása Sármelléken” A régi vasútállomás épületének felújítása és környezetének fejlesztése: az udvarrészen egy virág alakú napelem rendszer építése (a megújuló energia bemutatására ösztönző jelleggel), tematikus játszótér és pihenőpark kialakítása.	194 686 502	TOP_PLUSZ-1.1.3-21- Helyi és térségi turizmusfejlesztés

4. táblázat: A Gazdasági akcióterület fejlesztésének pénzügyi terve

<i>Cél megnevezése</i>	<i>Projektötlet leírása</i>	<i>Becsült költség (Ft)</i>	<i>Finanszírozás forrása</i>
A repülőtér barnamezős területein gazdasági és kutatás-fejlesztési területek kialakítása	A repülőtér barnamezős területeinek hasznosítása K+F céllal. Cél az újonnan kijelölt gazdasági területekhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítése.	300 000 000	TOP_Plusz-1.1.1-Helyi gazdaságfejlesztés
A település gazdasági központjának áthelyezése a repülőtér barnamezős területeire	A település meglévő gazdasági területei számára szükséges fejlesztési, bővítési lehetőséget hagyni, azonban az átlagnál jobb minőségű termőföldek csökkenése nélkül. Cél az alulhasznosított barnamezős területek igénybe vétele a repülőtér környezetében.	195 000 000	TOP_Plusz-1.1.1-Helyi gazdaságfejlesztés
Új vállalkozások letelepedésének elősegítése	A településrendezési tervekben meghatározásra került gazdasági és kutatás-fejlesztési rendeltetésű területeken a vállalkozások megtelepedésének ösztönzése a település érdeke. A település lakóinak egy része a környező településeken talál csak megélhetést, a település céljai közé tartozik, hogy e lehetőségek egy részét helyben tudja biztosítani, így kialakításra kerüljön a vállalkozások számára szükséges infrastruktúra.	600 000 000	TOP_Plusz-1.1.1-Helyi gazdaságfejlesztés

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

Az akcióterületen kívül végrehajtandó fejlesztési célok az ITS 1.2.1. alfejezetében, mint tematikus célok röviden bemutatásra kerültek.

A község Integrált Településfejlesztési Stratégiájában az akcióterületeken kívül megvalósítandó, de az egész település szempontjából jelentős fejlesztések két típusra oszthatók. Az akcióterületeken kívül eső fejlesztések azok, amelyek hálózatos jellegűek, továbbá amelyek nem hálózatos jellegű fejlesztések.

A hálózatos projektek egymással összehangoltak, térben egymáshoz kapcsolódnak és azonos jellegű fejlesztési elemekből állnak. Az ITS-ben jellemzően hálózatos projektötletek a közlekedést érintő fejlesztési elképzelések, a zöldfelület fejlesztési elképzelések, amelyek leginkább léptékük miatt nem

illeszthetők egyetlen akcióterületbe, mivel ezen hálózatos projektek térben szétszórta, azonban tartalmilag hasonló, illeszkednek a település középtávon megvalósítandó céljaihoz.

Az akcióterületeken kívül tervezett fejlesztések további típusa a nem hálózatos projektek. Ezen projektötletek akcióterületen kívüli, nem hálózatos formában megvalósítandó fejlesztések, amelyek egy adott területre, de nem akcióterületre koncentrálódnak, az adott terület specifikációjára építenek. Az ITS-ben nem hálózatos jellegű projektötlet az idős otthonának bővítése, valamint a lakóterületi fejlesztések mértékének realizálása célok. Az idős otthon fejlesztése esetén akcióterület azért nem került kijelölésre, mert egyrészt, az intézmény fenntartója és üzemeltetője nem az önkormányzat, így a terület nem felel meg az akcióterület azon kritériumának, hogy esetében az önkormányzat döntési vagy jelentős befolyással bíró helyzetben legyen, másrészt mivel a meglévő adottságok és szükségletek alapján elképzelhető, hogy az intézmény bővítése a település más területén valósulhatna csak meg. A lakóterületek fejlesztésének célja pedig azért nem hálózatos jellegű projektötlet, mert a meglévő lakóterületek és intézményterületek bővítésére összpontosít, amely az önkormányzat szemszögéből – a tulajdonviszonyok miatt – a településen elszórta, pont szerűen valósíthatók meg.

8. ábra: A hálózatos és nem hálózatos jellegű fejlesztések illeszkedése az ITS célrendszeréhez

Átfogó célok	Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása				Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken				A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése	
Hálózatos tematikus célok	Helyi védett építészeti értékek megőrzése	A község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzése	Lakó és gazdasági funkciók zavarmentes együttéléséhez az eltérő rendeltetések	Közösségi zöldfelületek kialakítása, közterek	Úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat	A jelenleg használaton kívüli vasútvonal újbóli hasznosítása,	Meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtése	Térségi turisztikai szerep differenciálása és	Térségi ökoturisztikai együttműködés, a táji természeti értékeke kíméletes	Élőhelyek védelmét biztosító művelés
Nem hálózatos tematikus célok	Lakóterületi fejlesztések mértékének	Idősek otthonának bővítése								

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

A 2024-ben elkészült Megalapozó vizsgálat rögzíti, hogy a települési lakóterületek vonatkozásában szegregált terület nincsen jelen. A 419/2021. Kormányrendelet 10. melléklete rögzíti, hogy szegregációsűrítéshez és településrész-kijelöléshez az önkormányzat felé az adatszolgáltató a Központi Statisztikai Hivatal, melyhez kapcsolódóan a hivatkozott Kormány rendelet 2.§ 13. rögzíti, hogy a szegregációs mutató a legutolsó népszámlálási adatok alapján a Központi Statisztikai Hivatal (röviden: KSH) által számított mutató, amely a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolásának alapja. A friss, 2022. évi népszámlálási adatok bekérhetőségére vonatkozóan 20240827-125798 ügyszámon tájékoztatást kezdeményeztünk a KSH elektronikus ügyrendszerében, amely megkeresésre az a tájékoztatás érkezett, hogy 2024. december 1-jétől történik majd az új szegregációs adatok kiadása. Ez azt jelenti, hogy a Megalapozó vizsgálat szegregált területre vonatkozó megállapítása jelenleg hatályos, így az anti-szegregációs program Integrált Településfejlesztési Stratégiában való kidolgozása nem releváns.

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. Külső összefüggések

Sármellék 2024-2030-as időszakra megfogalmazott fejlesztési céljainak, így a jelen Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott fejlesztéseknek összhangban kell lennie és illeszkednie kell a vizsgált időszakot felölelő, hatályban lévő települési, valamint magasabb szintű – megyei-, nemzeti-, és nemzetközi szintű – fejlesztési dokumentumok céljaihoz. Az ITS céljaival és beavatkozási terveivel szemben támasztott elvárást indokolja egyrészt az illeszkedési elvárás az adott jogszabályi környezethez, másrészt az a tény, hogy a község településfejlesztési törekvéseinek megvalósítására az uniós kohéziós források elérése lehet a legfontosabb feltétel a tervezési időszak vonatkozásában.

A településen az alábbi helyi fejlesztési és szabályozási dokumentumokhoz való illeszkedést vizsgáljuk a stratégia készítése során:

- Sármellék Településrendezési Terve
- Sármellék Község Településszerkezeti Terve
- Sármellék Község Településfejlesztési Konceptiója
- Sármellék Község Településfejlesztési Terve

A települési szintű dokumentumokon kívül a leírtak szerint a magasabb szintű dokumentumokhoz való illeszkedésvizsgálat is megtörtént. A következő dokumentumokhoz való illeszkedés vizsgálata történt meg.

- Zala Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027
- Zala megyei Területfejlesztési Konceptió
- Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési koncepciója
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)
- Magyarország Partnerségi Megállapodása és a Nemzetközi Fejlesztési Programok

Zala Vármegye Integrált Területi Programjához való illeszkedés

A Program 4.2. alfejezete a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztési irányáról szól, amely települései között Sármellék is megtalálható. A vármegye balatoni térsége – amely egyben a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet nyugati területét fedi le – a vármegye turisztikai központja. A BKÜ területéhez összesen 38 zalai település tartozik. A vendégforgalom alapján kiemelkedő jelentőségű Hévíz, továbbá Keszthely és a Balaton-part (első sorban Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Balatongyörök), mely az utóbbi évek során fokozódó népszerűségnek örvend. A területen továbbá olyan turisztikailag frekvenciált helyek (pl. Zalakaros, Zalacsány) és természeti kincsek (pl. Kis-Balaton, Keszthelyi-hegység) találhatók, amelyek fejlesztését komplex, térségfejlesztési szemlélet és a természetvédelmi szempontok figyelembevétele mellett célszerű megvalósítani az ITP szerint. A dinamikus fejlődő turisztikai térségek mellett a BKÜ területén, első sorban a parttól távolabbi területeken ugyanakkor a társadalmi felzárkóztatás problémáival is szembe kell nézni. Az ITP alapján Sármellék község önálló fejlesztési célterületként került meghatározásra. A BKÜ zalai területére, az érintett fejlesztési tanáccsal partnerségben kifejezetten turisztikai fejlesztések megvalósítására az ITP 3,147 milliárd Forint TOP Plusz forrást különít el. A Balaton

Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Konceptiójának jövőképe a természetesség, a megújulóképesség, az egészség és a fenntarthatóság elveire épül, amelyek összhangban állnak a község életügyi céljaival, az aktív sportturisztikai törekvéseivel, a gazdasági és ipari differenciálódás terén megfogalmazott közép- és hosszútávú települési céljaival, valamint az épített és természetes táji- és természeti környezet megőrzésével is. Az elkülönített forráskeret első sorban a Balatoni Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptiójának 3. célját (Vonzó természeti és épített környezeti feltételeket és magas színvonalú szolgáltatásokat biztosítson a térséget felkeresők számára, melynek eredményeként növekedjen a Balaton térségébe látogató turisták tartózkodási ideje, attrakciókhoz kapcsolódó költségekben és szolgáltatásvásárlásban megmutatkozó elégedettsége) támogatja, amellyel az ITS-ben felsorolt célok és beavatkozási tervek illeszkedést mutatnak (pl. magas színvonalú szolgáltatás biztosítása: időszakos fejlesztés; új települési központ kialakítása; turisztikai potenciál erősítése). A Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programjának 6. turizmusfejlesztést célzó prioritásával is összhangban állnak Sármellék középtávú fejlesztési céljai, egyrészt az új településközpont kialakítása során tervezett turisztikai attrakcióval, másrészt az egykori, jelenleg használaton kívüli vasútvonal turisztikai hasznosításával, valamint a reptér barnamezős területeinek turisztikai, idegenforgalmi hasznosításával /Kerékpáros turisztikai fejlesztések (infrastruktúra fejlesztése)/.

ITP útmutató alapján fejlesztési célterület típusú forrásfelhasználási mód a 7000 fő lakosságszám alatti valamennyi település fejlesztése, amelyek között Sármellék község is szerepel. Zala vármegye a 7000 fő lakosságszám alatti települések fejlesztésére 5,843 milliárd forint fejlesztési forráskeretet különített el, amelynek célrendszeréhez illeszkedik Sármellék helyi és térségi turizmusfejlesztési, illetve helyi szociális közszolgáltatást biztosító infrastrukturális fejlesztési céljaival.

AZ ITP fejlesztési célként emeli ki az aktív turizmus területét, amelyhez jól illeszkedik – az új településközpont kialakítása során tervezett – a kerékpáros turizmus köré épülő Két Tölgy információs központ kialakításának terve. A létrejövő információs és szolgáltatóház tartalmában illeszkedik a „Balaton egész éven át” célhoz és az országos turizmus fejlesztési stratégiában meghatározott Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térségre meghatározott fenntartható turizmus és természet kapcsolathoz.

Zala megye Területfejlesztési Konceptiójához való illeszkedés

A légi közlekedés tekintetében a Konceptió kiemeli a Hévíz -Balaton Airport nemzetközi repülőteret, amely Sármellék településtől 3 kilométerre délnyugatra, a Balaton nyugati vidékén helyezkedik el. Alulhasznosított barnamezős területei a község közigazgatási területén helyezkednek el, zömében önkormányzati tulajdonban állnak. A Hévíz-Balatoni Airport az idegenforgalmi szezonban az ország legnagyobb forgalmú vidéki repülőtere, korszerű navigációs rendszerrel kiépítve, jelenlegi minősítése: nyilvános nemzetközi repülőtér. A Konceptió célként említi a sármelléki repülőtér működtetésének és fejlesztésének hosszú távú biztosítását, amely összhangban áll a település alábbi átfogó céljával (illetve annak tematikus és területi céljaival): Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken.

A Konceptió átfogó céljai illeszkedést mutatnak az ITS-ben bemutatott célokkal, amelyek az alábbiak:

5. táblázat: A Koncepció és az ITS célrendszerének illeszkedése

Koncepció releváns átfogó célja	ITS-ben megfogalmazott célhoz való illeszkedés bemutatása
Jól működő, fejlett gazdaság	Sármellék esetében a reptéri alulhasznosított barnamezős területek gazdasági és turisztikai hasznosításában, valamint a meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtésében is megjelennek az ITS-ben.
Foglalkoztatás bővítése, társadalmi kohézió	A társadalmi kohézió a hagyományok tiszteletén és megőrzésén alapul, amely Sármellék esetében a helyi védett építészeti értékek megőrzésében, a község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzésében, illetve a természeti értékek és örökségek megőrzésében, védelmében jelenik meg. A foglalkoztatás bővítése az ITS-ben a gazdaság, szolgáltatás- és turizmusfejlesztés megvalósulásával érhető el, amelyek közvetett célja.
Élhető Zala megye	Az ITS-ben a vonzó, élhető, fenntartható települési környezet és intézményrendszer kialakítása átfogó cél részeként jelenik meg.

A Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési koncepciójához való illeszkedés

A területfejlesztési törvénynek megfelelően a Balaton Fejlesztési Tanács elkészítette a Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját, ami a 2021-2027 közötti időszak területfejlesztési tevékenységét meghatározó dokumentum. A dokumentumban megfogalmazott valamennyi fejlesztési elv összhangban áll az ITS céljaival:

- Táji, természeti, kulturális örökség értékek megőrzése és az értékekhez kapcsolódóan a fenntartható fejlődés szempontjai mentén történő fejlesztések megvalósulása.
- A helyi lakosok életminőségének és térségi kötődésének javítása.
- A parttól távolabbi települések fejlődési feltételeinek javítása, a területi fejlettségbeli különbségek csökkentése.
- A térség gazdaságában a folyamatos megújulás elősegítése.

A Koncepció 1. átfogó céljával összhangban az ITS is megfogalmaz olyan beavatkozást, amely segíti elérni, hogy

- a lakosság minden rétege számára megteremtődhessen az esély a munkavállalásra;
- a térség perspektívát és élhető környezetet biztosítson az itt élők és betelepülők számára;
- a térség értékőrző térséggé váljon.

A Koncepció 2. átfogó céljával összhangban az ITS is megfogalmaz olyan beavatkozást, amely segíti elérni, hogy a helyi környezeti feltételekhez igazodó versenyképes gazdasággá váljon a térség.

A Koncepció 3. átfogó céljával összhangban az ITS is megfogalmaz olyan beavatkozást, amely segíti elérni, hogy a szabadidő aktív eltöltését segítő szolgáltatások egész évben várják a látogatókat.

A Koncepció 4. átfogó céljával összhangban az ITS is megfogalmaz olyan beavatkozást, amely segíti elérni, hogy azzá a térséggé váljon „ahol jó lakni” (infrastruktúra, megélhetés, humán szolgáltatások elérhetősége).

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz való illeszkedés

A Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (OFTK) hazánk társadalmi, gazdasági és területi fejlődése, valamint környezetminőségének javítása érdekében egy hosszútávú jövőképet, valamint az ehhez kapcsolódó fejlesztéspolitikai célokat és elveket fogalmazza meg. A Konceptió illeszkedik a kiemelt nemzeti stratégiai tervdokumentumokhoz, fejlesztéspolitikai és területfejlesztési szempontból közös irányt határoz meg a szakpolitikák számára, és kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz és megalapozza a kiemelt nemzeti célkitűzések megvalósítását szolgáló – fejlesztéspolitikai célú – szakpolitikai programok tervezését és végrehajtását. A Konceptió a fejlesztéspolitikai eszközökön keresztül kapcsolódik a nemzeti költségvetésből finanszírozott fejlesztési célú programok megvalósításához. A Konceptió jövőképe és célrendszere 2030-ig szól, és több olyan fejlesztési feladatot és területet is megfogalmaz, amelyhez Sármellék Község Integrált Településfejlesztési Stratégiájának céljai is illeszkednek.

Az alábbi, középtávon szükséges – a község fejlesztési céljaihoz illeszkedően – gazdaságstratégiai feladatokat fogalmaz meg a Konceptió:

- a foglalkoztatást biztosító gazdasági ágazatok és tevékenységek fejlesztése;
- a helyi gazdaság erősítése;
- a barnamezős területek rekultiválása.

Az alábbi, középtávon szükséges – a község fejlesztési céljaihoz illeszkedően – társadalomstratégiai feladatokat fogalmaz meg a Konceptió:

- a megélhetést, jövedelmet biztosító foglalkoztatási lehetőségek biztosítása;
- a kulturális értékekhez és szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása;
- az épített örökség és a műemlékek (örökségállomány) állapotának javítása, tudományos értékű helyreállítása.

Az alábbi, középtávon szükséges – a község fejlesztési céljaihoz illeszkedően – környezetstratégiai feladatokat fogalmaz meg a Konceptió:

- az épített környezet értékeinek és a természeti erőforrások védelme, természet- és tájvédelem, környezetvédelem, örökségvédelem, a települési környezet védelme és élhetőbbé tétele, a kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása;
- agrár- és erdő környezetgazdálkodási rendszerek működtetése.

Magyarország Partnerségi Megállapodáshoz és a Nemzetközi Fejlesztési Programokhoz való illeszkedés

Nemzetközi Fejlesztési Programokkal történő illeszkedés vizsgálata elsősorban a Széchenyi Terv Plusz vonatkozásában releváns. A 2021-es év kezdetével új Európai Unió tervezési időszak vette kezdetét, amellyel egyetemben az új tervezési időszakban (2021-2027) az Unió és hazai fejlesztési célok megváltoztak.

A Partnerségi Megállapodás alábbi céljaihoz illeszkednek Sármellék fejlesztési céljai:

- Nemzeti Fejlesztési Prioritás 2: A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre);
- Nemzeti Fejlesztési Prioritás 4: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése;
- Nemzeti Fejlesztési Prioritás 5: A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása;
- EU TEMATIKUS CÉL 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;

- EU TEMATIKUS CÉL 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban.

4.2. Belső összefüggések

Sármellék a hosszútávra megfogalmazott Településfejlesztési Konceptiójára alapozva és a Megalapozó Tanulmányban feltárt jelenlegi helyzetének ismeretében 3 átfogó stratégiai célt határoz meg, amelyek megalapozzák az ITS középtávú területi és tematikus céljait. Az átfogó célok lefedik a településfejlesztés legfontosabb területeit, és hozzájárulnak Sármellék hosszú távú jövőképének eléréséhez, valamint a Megalapozó Tanulmányban feltárt problémák mérsékléséhez. Ezen fejezet célja, hogy átfogó képet adjon arról, hogy az ITS-ben meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott problémák mérséklődését, illetve ezek a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra.

4.2.1. A célok logikai összefüggései

Egyértelmű, hogy a meghatározott fejlesztési célok logikailag összefüggésben állnak, hiszen az 1. fejezetében részletesen bemutatott célok a hatályos Településfejlesztési Konceptióban foglaltakkal is szinkronban állnak, reagálnak a Megalapozó Tanulmányban azonosított problémákra is. A logai összefüggés igazolt továbbá azáltal is, hogy az ITS célrendszere a Konceptióban meghatározott célokból kiindulva válik középtávú területi és tematikus célokká. Az ITS-ben meghatározott célok a megalapozó vizsgálat során feltárt problémák megoldására, illetve mérséklésére irányulnak, beavatkozásként ennek eszközkeretét nyújtják. Az ITS-ben meghatározott célok ugyanakkor a megalapozó vizsgálat során azonosított települési lehetőségek, egyediségek vagy sajátosságok fejlesztésére is irányulnak, azok jobb kiaknázására és kihasználtságuk növelésére, valamint védelmükre is törekednek.

A középtávú területi célok alapvetően a tematikus célok megvalósulását szolgálják. Ezek mellett a tematikus célok is elősegítik az átfogó cél megvalósulását, és mindez a Konceptióban vázolt stratégiai célok és legfőképpen a jövőképben vázolt állapotok elérését szolgálják. A tematikus célok esetében az előzetes forráselemzések főként az uniós forrásokra építenek, de a hazai pályázati rendszer cél- és forráskeretébe is illeszkednek. Az erőforrások tekintetében tehát Sármellék olyan célokat tűzött maga elé, melyek feltételezik, hogy az elkövetkező időszakban is további pályázati lehetőségeket tud majd a település kihasználni. A tervezett célok ebben a stratégiai időszakban is alapvetően illeszkednek egymáshoz, az átfogó, települési szinten levő célok egymást építik, segítik, azok együttes megvalósítása egy fenntartható település kialakításához vezetnek. A területi célok, a település egészére nézve megfogalmazott tematikus célok egyes rész céljai, amelyek akcióterületekhez vannak rendelve, azok az adott területre jellemző problémákra reflektálnak. A tematikus célok az átfogó, középtávú célok azon rész céljai, amelyek megvalósítása nem egy akcióterülethez köthető, hanem vagy hálózatosan, több területegységet érintően van szükség megvalósításukra, vagy pontszerűen, de több területet érintve adnak választ azonos problémákra. A célrendszer hierarchiájában az egyes alcélok egymásból való építkezése teszi őket összefüggővé. Egyszerre szükséges a területi és tematikus célok megvalósítása is annak érdekében, hogy az átfogó cél, célok elérhetővé váljanak. Minden átfogó cél teljesül, ha a hozzá rendelt területi és tematikus célok is megvalósulnak, és mindhárom átfogó cél megvalósulása után éri el a település az áhított jövőképét.

Ugyanakkor kiemелendő, hogy a Konceptió alapján kialakított ITS stratégiai célrendszere úgy került megtervezésre, hogy a település esetében funkcióvesztés ne következzen be. A célrendszer maga is arra törekszik, hogy a településen elérhető funkciók egyrészt megszilárduljanak, másrészt bővüljenek.

4.2.2. A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

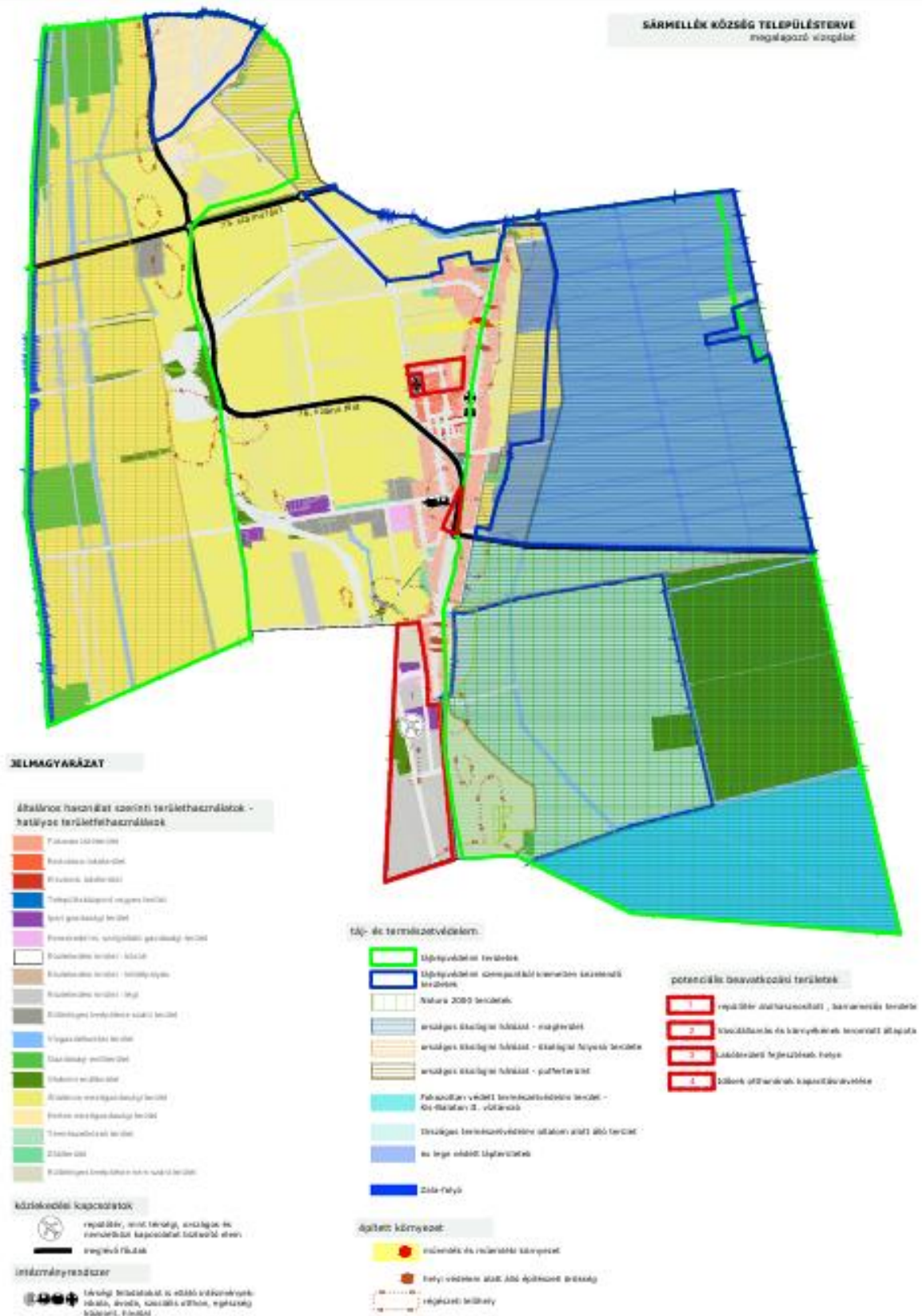
A helyzetértékelés a problémák azonosításán túl a fellelhető értékeket is azonosította. A település fenntartható fejlődési pályára való állításához elengedhetetlen ugyan a problémák mérséklése, megoldása, azonban a fejlődés az értékek megőrzésével, ápolásával és fejlesztésével válhat csak fenntarthatóvá.

A lenti táblázat összefoglalva szemlélteti a tematikus célok és a feltárt a problémák közötti összefüggéseket, amelyek erősségét egy 0-3 skálán mutatjuk be, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

6. táblázat: A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Feltárt problémák	Települési szintű középtávú tematikus célok											
	Lakóterületi fejlesztések mértékének realizálása	Helyi védett építészeti értékek megőrzése	A község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzése	Lakó és gazdasági funkciók zavarmentes együttéléséhez az eltérő rendeltetések elkülönülése	Közösségi zöldfelületek kialakítása, közterek létrehozása	Idősek otthonának bővítése	Úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat	A jelenleg használaton kívüli vasútvonal újbóli hasznosítása	Meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtése	Térségi turisztikai szerep differenciálása és megerősítése	Térségi ökoturisztikai együttműködés, a táji természeti értékeke kíméletes bemutatása	Élőhelyek védelmét biztosító művelés
Sármellék lakosság száma az elmúlt időszakban lassú növekedést mutat, azonban előregedő a társadalom továbbra is. Mindezek miatt fontos a fiatalok megtartására irányuló intézkedések meghozatala.	3	1	2	2	3	2	2	1	2	2	2	2
A település szociális intézménye, az idősek otthona térségi igényeket is kielégítve üzemel, azonban a férőhelyek száma elérte a maximumot, így az otthon bővítése szükséges.	1	0	0	0	1	3	1	0	1	0	0	0
A település gazdasági telephelyei a Zala utcába koncentrálódnak, ahol a baromfikeltető üzem okoz némi konfliktus a bűzhatásai miatt.	1	2	2	3	1	0	0	0	3	0	0	0
Alulhasznosított barnamezős területként jelenik meg a településen a repülőtér, melynek ipari fejlesztése térségi cél is egyben.	1	0	1	2	1	0	3	2	3	2	0	0
A belterületi utcafásítások a legtöbb esetben hiányosak, valamint hiányoznak a zöld közterületek, közterek a településről.	1	1	3	0	3	0	0	0	0	2	1	1
A település központi területén az egykori vasútállomás leromlott, elhanyagolt.	0	0	3	0	3	0	0	3	2	2	2	2
A repülőtér alulhasznosított sága, elhanyagoltsága és leromlott épületállománya szintén konfliktusként jelenik meg.	1	0	1	2	1	0	3	2	3	1	0	0
A gyorsforgalmú úthálózat részeként tervezés fázisában van az M76 számú út, amely egyrészt érinti a település közigazgatási területét, másrészt a helyi úthálózathoz való kapcsolódása hatással van a helyi közlekedési infrastruktúra néhány elemére.	1	0	1	2	1	0	3	2	2	2	1	1
Levegőtisztaság-védelem tekintetében elsősorban az állattartó telepekhez kapcsolódó szagterhelés jelentősebb.	2	0	2	3	1	0	2	0	3	1	0	0

9. ábra: Sármellék probléma és értéktérképe a megalapozó vizsgálat szerint

4.2.3. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatásai

A község stratégiájának célrendszerét a fenntarthatóság, a környezettudatosság, zöld szemlélet, a kiegyensúlyozott társadalmi, gazdasági és környezeti viszonyok megteremtésére irányuló szándék jellemzi. A település egyik legfontosabb célja a repülőtér mellett új gazdasági területek kialakítása, mellyel a térség gazdasági központjává válhat. Cél továbbá, az épített környezet oly módon történő fejlesztése, melyben a korszerűség szempontjai mellett fontos szerepet tölt be a település identitását őrző építészeti értékek megóvása és építészeti arculatának identitást alapul vevő fejlesztése. A fejlesztési elvek közé tartozik továbbá a település élhetőségének biztosítása.

A Megalapozó tanulmány, valamint az arra épülő Konceptió tartalmazza a követendő stratégiai irányokat, melyek a célrendszer tervezése keretében figyelembe vételre kerültek, így a célrendszer a helyzetelemzésben feltárt összefüggéseken nyugszik.

A célrendszer négy fenntarthatósági szegmens, a gazdaság, társadalom, természeti és épített környezet fenntarthatósági tényezőinek meghatározására és azok fejlesztésére irányul. A fejlesztési területek elsődlegesen a célrendszerből kerültek levezetésre, a kereszthatások figyelembe vétele alapján pedig lehetőség nyílt arra, hogy ez a struktúra úgy kerüljön átcsoportosításra, hogy a kereszthatások figyelembe vételével ismert szinergiák érvényre jussanak (tematikus célok).

A célrendszer teljességére való törekvés következtében több nem beruházási jellegű fejlesztési irány is meghatározásra került, amelyek valamennyien az elérendő célok teljesülését segítik, rávilágítva a jelenlegi hiányosságokra és megoldást kínálva mérséklésükre.

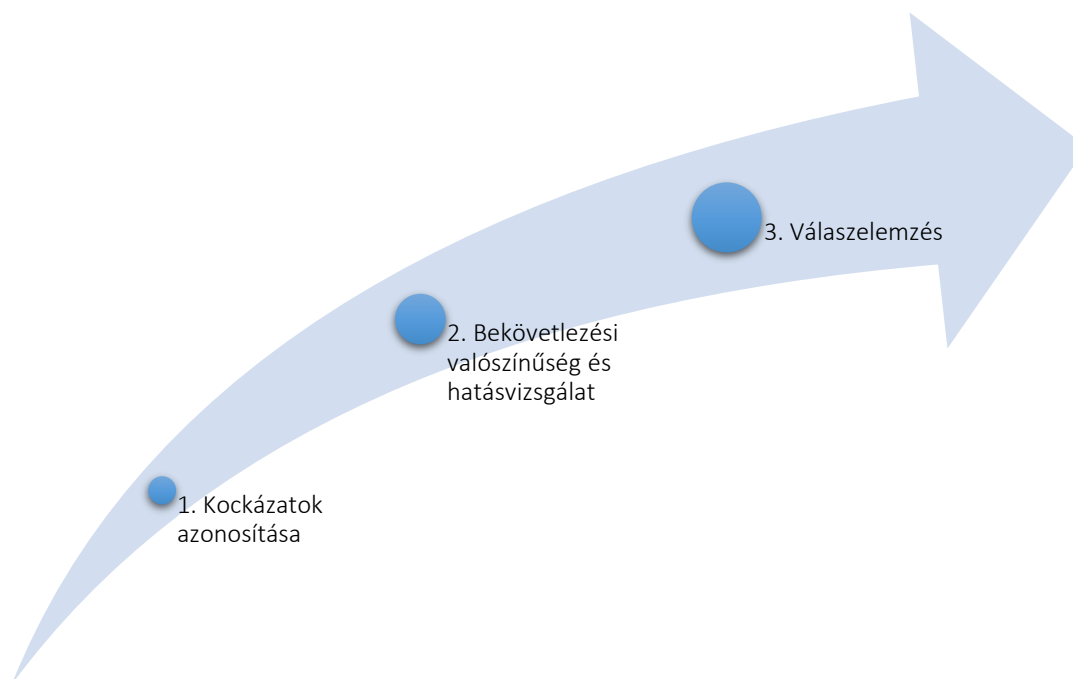
A fenntartható fejlődés belső összefüggései miatt rendkívül fontos, hogy a kijelölt célok döntő része megvalósuljon, hiszen a meghatározott fejlesztési elképzelések egymással koherens kapcsolatban állnak.

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A kockázatkezelés elsődleges célja nem a kockázatok elkerülése, hanem a minél magasabb kockázati tudatosság elérése. A kockázatok ismerete mellett fontos az aktív kontroll és a szisztematikus megközelítés, hogy a stratégia végrehajtása a kijelölt céloknak megfelelően zavartalanul történjen. A kockázatkezelés legfontosabb feladata a kockázatok lehetséges hatásainak minimalizálása, illetve az üzleti és a közhasznú döntések eredményének optimalizálása. A stratégia kockázatainak minimalizálása egyben megköveteli a folyamatos monitoring munkát, az ellenőrzést, valamint a visszacsatolást is.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósíthatóságát veszélyeztető fő kockázatok azonosítására a kockázatelemzés módszerét használjuk, melynek célja a kockázatok beazonosítása, elkerülése, hatásainak mérséklése, amely vizsgálat több lépcsős folyamat:

10. ábra: A kockázatelemzés folyamata

1. A megvalósíthatóság kockázatainak elemzése során elsőként a főbb kockázatokot kell számba venni.
2. Ezt követően az egyes azonosított kockázatok esetében meg kell határozni a bekövetkezés valószínűsíthetőségét, valamint a településre gyakorolt hatásának mértékét.
3. Ezt követően a további elemzési folyamatban kerül felkutatásra az egyes kockázatokra adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelének elemzése.

Tehát, annak érdekében, hogy a kockázatok elemzése a stratégia megvalósítását ténylegesen és hatékonyan segítse, a megvalósulást esetlegesen akadályozó tényezők mellett a bekövetkezésük valószínűségét csökkentő intézkedésekkel, valamint a potenciális bekövetkeztük esetére tervezett intézkedésekkel is kalkulálni szükséges. A monitoring folyamatnak egyaránt fontos szerepe van a kockázatok felismerése és kezelése során, hiszen a célok megvalósításához a fejlesztésekkel elért eredmények fenntartása különösen fontos. Az ezekhez tartozó kockázatok külön kiemelésre kerültek.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósíthatóságának kockázatai három fő csoportba sorolhatók:

1. Előkészítéshez kapcsolódó kockázatok:

A legfontosabb előkészítéshez kapcsolódó kockázatot az jelenti, hogy az ITS kidolgozása során a tervezési, jogszabályi és intézményi környezet folyamatosan változik. A kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések és szakértői konzultációk szükségesek az előkészítés fázisában.

2. Megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:

A megvalósítás legfőbb kockázatait a tervezett projektek megvalósításával kapcsolatos pénzügyi-gazdasági, jogi, műszaki, társadalmi nehézségek jelenthetik, amelyek megfelelő előkészítéssel és tervezéssel jelentős mértékben csökkenthetők.

3. Fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:

A tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartására, amelynek kockázatait jól átgondolt, szakszerűen és szükségszerűen ismételt monitoring tevékenység egyértelműen csökkenthet.

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a stratégia megvalósíthatóságának milyen kockázatai kerültek feltárára és az egyes kockázatok bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon válhatnak érintetté:

7. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázati tényezők	Bekövetkezés valószínűsége (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	A hatás szöveges leírása	A kockázat kezelésének módja
ELŐKÉSZÍTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK				
Intézményrendszer, szervezeti keretet változása	közepes	jelentős	Az intézményrendszer szervezeti struktúrája a 2021-2027-es Európai Unió ciklusra kis mértékben még változás alatt áll. Egy szakmai tapasztalatokat nélkülöző új intézményi keretrendszer megfelelő szaktudással és tapasztalattal rendelkező munkatársak híján a tervezett fejlesztések előkészítésének és megvalósításának jelentős csúszását eredményezheti.	Változások nyomon követése; a hazai tervezési intézményrendszer végleges kereteinek kialakulását követően a helyi menedzsment rendszer megerősítése.
A támogatási rendszer változása	közepes	jelentős	A támogatási rendszer önkormányzatokat negatívan érintő változása esetén forrásmegvonás, pályázati lehetőségek beszűkülése, támogatási hiány léphet fel, melyek következtében – az önerő nélküli – önkormányzatok településüket nem képesek tovább fejleszteni.	A település fejlesztései során nem csupán a támogatásokra épít, hanem a vállalkozásokkal és civil szervezetekkel való együttműködés széles skálájára is.
Jogi környezet változása	közepes	jelentős	A fejlesztéseket meghatározó jogi környezet kismértékű változása Európai Unió és hazai viszonylatban is állandó. Egy jelentős jogszabályi változás megfoszthatja az önkormányzatot a már elnyert források felhasználásától vagy új pályázati lehetőségek igénybe vételétől, amelyek egyben a település fejlődésének ütemét is megszakítaná, ellehetetlenítené saját forrás hiányában.	A nemzetközi és hazai jogszabályi környezet folyamatos nyomon követése; szükség esetén azok változásaira való gyors reagálás.
A lakosság, a társadalom egyes csoportjai közötti konszenzus hiánya a település fejlesztési irányait illetően	közepes	közepes	Egy település fejlődési irányának minden esetben összhangban kell állnia a lakossági, társadalmi igényekkel is, azokra reflektálnia kell. Amennyiben ez nem így történik, az adott fejlesztés helyi szinten nem kap	A település jövőképe meghatározása és a fejlesztések is a lakossággal való folyamatos egyeztetések során alakulnak ki, így a társadalmi igényekkel teljes konszenzusban kerülnek kijelölésre a települési célok. Folyamatos

			támogatottságot, elégedetlenséget válthat ki a településvezetés és a tervezett projekt kapcsán egyaránt.	monitoring, társadalmi egyeztetés és lakossági fórum, igényfelmérés.
Az egyes kulcsprojektek kidolgozása során tervezett tevékenységekről kiderül, hogy nem fedik a lakossági igényeket	alacsony	közepes	Egy település fejlődési terveinek minden esetben összhangban kell állnia a lakossági, társadalmi igényekkel is, azokra reflektálnia kell, hiszen ezek célja minden esetben összefügg a helyi lakossággal (a településen élők életminőségének javítása, környezetük jobbá és élhetőbbé tétele, intézményrendszerük használhatóbbá tétele, stabil pénzügyi és gazdasági környezet megteremtése, stb.). Amennyiben ez elmarad, egy-egy tervezett tevékenységelem kapcsán kiderülhet, hogy nem illeszkedik a helyi igényekhez, így várhatóan helyi támogatottságot sem fog élvezni, ami elégedetlenséget válthat ki a településvezetés és a tervezett projekt kapcsán egyaránt. Amennyiben a kulcsprojekt helyi szinten nem élvez támogatottságot, veszélyezteti a köré fonódó többi projekt támogatottságát és megvalósulását.	A lakosság bevonása; szükségletfelmérés készítése a kulcsprojektek tartalma kapcsán; folyamatos, rendszeres társadalmi egyeztetések lefolytatása; lakossági fórumok tartása.
MEGVALÓSÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK				
A projektek előkészítésének elhúzódása	közepes	közepes	A projektek jelentős részénél az előkészítési költségek részben vagy teljes egészében támogatható tevékenységek. A pályázatok beadási határidejének rövideje nem mindig teszi lehetővé az átgondolt előkészítést, a pontos tervezést, a legmegfelelőbb szakemberek kiválasztását.	Projekttervek előkészítése még a pályázati kiírások megjelenése előtt (előzetes megvalósíthatósági tanulmányok engedélyes tervek elkészítése); jól átgondolt, saját koncepciókat tartalmazó rövid-, közép- és hosszútávú településfejlesztési dokumentumok kidolgozása.
Projekteknel közbeszerzés elhúzódása miatt a határidők tarthatóságának kockázata	közepes	közepes	A közbeszerzési eljárások nemcsak jelentős időcsúszást eredményezhetnek a kivitelezésben, hanem problémát is generálhatnak a fejlesztéseket finanszírozó pályázati források lehívása tekintetében is. A	Jól előkészített közbeszerzési folyamatok – kiszámítható időbeli ütemezés; magas szakmai tapasztalattal rendelkező felelős közbeszerzési szakértő kiválasztása.

			közbeszerzési eljárás csúszásával mérföldkövek, szakmai beszámolók határideje is tarthatatlanná válhat, amelyek veszélyeztetik a projekt teljes ütemezését, tervezett fizikai befejezését.	
Projekteknel közbeszerzetés elhúzódaa miatt a kivitelezési árak emelkedésének kockázata	közepes	jelentős	A közbeszerzési eljárások nemcsak jelentős időcsúszást eredményezhetnek a kivitelezésben, hanem annak költségét is jelentős mértékben megnövelhetik. Néhány hetes, hónapos csúszás is elegendő ahhoz, hogy a kivitelezéshez szükséges alapanyag díjak (és esetlegesen a munkadíj is) oly mértékben emelkedjenek, hogy a megvalósításra elnyert támogatási összeg nem lesz elegendő.	A lehető legszélesebb körű kockázatokra felkészülő tervezői költségbecslés az előkészítés során; jól előkészített közbeszerzési folyamatok – kiszámítható időbeli ütemezés; magas szakmai tapasztalattal rendelkező felelős közbeszerzési szakértő kiválasztása.
Projektek ütemezésének csúszása kivitelező hibájából	közepes	közepes	A projektek – elsősorban az építési jellegű projektelemek – gyakran csúszást szenvednek a kivitelezés során, amely a további ráépülő elemek időbeli ütemezését is befolyásolhatja.	Kivitelező körütekintő kiválasztása (pl. a projekt szempontjából releváns szakmai tapasztalat kérése, annak ellenőrzése); a vállalozási szerződésekben megfelelő jogi eszközök használata (pl. biztosítékok, garancia-vállalás, egyértelmű határidők szabása, kötbér, stb.); a műszaki ellenőr körütekintő kiválasztása (pl. a projekt szempontjából releváns szakmai tapasztalat kérése, annak ellenőrzése).
Hatósági engedélyek megszerzésének esetleges elhúzódaa	közepes	közepes	Az engedélyezési eljárások változása és az érintett hatóságok változása miatt az egyes engedélyek kiadása elhúzódaa, amely negatív hatással lehet a projekt ütemezésére, a pályázati források lehívására, a projekt fizikai befejezésére.	A tervezés során megfelelő szintű és gyakoriságú egyeztetés; projektek tervezésénél a szükséges hatósági engedélyeztetéshez szükséges idő megfelelő tervezése.
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	jelentős	A fejlesztések pontos, végső költségei a tervezés fázisában még nem ismertek, számos esetben nem részletes projekt elképzelések alapján készülnek. Az alultervezett költségek a fejlesztések elmaradásához, csökkentett műszaki tartalommal való megvalósításához vezethetnek.	Részletes műszaki tervek alapján való tervezői költségvetések készítése; a pályázatok benyújtását megelőzően teljes körű projektelőkészítés.

A kivitelezés során előre nem látható műszaki problémák jelentkezése	közepes	jelentős	Az építési jellegű fejlesztések során gyakran előfordul előre nem látható probléma, amely a kivitelezés során megoldandó többlet pótmunkát generál. A projektek sikeres megvalósítása érdekében ezen felmerülő problémákat meg kell oldani, amely elenyésző vagy akár jelentős többletforrást kíván. Jelentős mértékű forrásigény esetén a projekt pénzügyi megvalósíthatósága is veszélybe kerülhet.	A tervek elkészítése során az érintett épületek és (köz)területek állapotának alapos felmérése; szükség esetén további szakértők bevonása a projektelőkészítés során; bizonyos mértékű pótmunka többletforrás elkülönítése.
A lakosság, a társadalom egyes csoportjai közötti konszenzus hiánya a település fejlesztési irányait illetően	közepes	jelentős	Egy település fejlődési irányának minden esetben összhangban kell állnia a lakossági, társadalmi igényekkel is, azokra reflektálnia kell. Amennyiben ez nem így történik, az adott fejlesztés helyi szinten nem kap támogatottságot, elégedetlenséget vált ki, amely odáig fajulhat, hogy a folyamatban levő fejlesztést megakaszthatja, ellehetlenítheti. Ennek következményeként jogi eljárások, kivitelezési hátráltatások lehetnek, veszélyeztetve a határidők tartását, a fejlesztés befejezését.	A fejlesztések megvalósítása során folyamatos és széleskörű (online, papír alapú) lakossági és társadalmi tájékoztatás; esetlegesen felmerülő társadalmi problémák haladéktalan kivizsgálása.
FENNTARTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK				
A megvalósult fejlesztéssel nem elégedett a lakosság	alacsony	közepes	Az elkészült fejlesztés a lakosság részéről nem elfogadható, elégedetlenség üti fel a fejét a településen.	Lakosság bevonása az előkészítés fázisába; a lakosság folyamatos tájékoztatása az előkészítés és megvalósítási szakaszban; a lakossági elégedettség folyamatos ellenőrzése a megvalósítás alatt.
A vállalt indikátorok teljesítése csak részben valósul meg	alacsony	jelentős	A vállalt indikátor értékek teljesülése csupán részben valósul meg, ami – a megvalósítást követően – visszafizetési kötelezettség mellett a projekt támogatási összegének arányos csökkentésével jár. Ez az eshetőség az önkormányzat költségvetésének jelentős mértékű megterhelését vagy összeomlását eredményezheti.	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása; felülprognosztizálás elkerülése; folyamatos monitoring.

A vállalt indikátorok teljesítése nem valósul meg	alacsony	jelentős	A vállalt indikátor értékek teljesülése nem valósul meg, ami – a megvalósítást követően – visszafizetési kötelezettség mellett a projekt támogatási összegének teljes megvonását jelenti. Ez az eshetőség az önkormányzat költségvetésének összeomlását eredményezheti.	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása; felülprognosztizálás elkerülése; folyamatos monitoring.
A Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek	alacsony	közepes	A Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy részbeni teljesülése hátráltatja a település kitűzött közép- és hosszú távú fejlődési irányát. Eredményezheti a település térségi vagy országos szintű lemaradását, gazdasági szereplők vagy lakosság elvándorlását.	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása; reális célok meghatározása; felülprognosztizálás elkerülése; folyamatos monitoring.
Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt	alacsony	jelentős	Amennyiben a projektelőkészítés szakasza nem kellően átgondolt és megtervezett, valamint jelentős határidőcsúszások következnek be, előfordulhat, hogy önerő bevonása válik szükségessé, amelynek pénzügyi, gazdasági hatása a fenntartási időszakban likviditási problémaként jelentkezik.	Alapos, jól átgondolt projektelőkészítés; reálisan megvalósítható és szükségszerű fejlesztések megvalósítása; jól képzett és releváns szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberek bevonása a teljes fejlesztési folyamatba; a pályázat költségvetésében tartalék betervezése.
Fenntartási költségek jelentős növekedése	közepes	közepes	A fejlesztés megvalósítása támogatásból finanszírozott, de a fenntartási költségek a kedvezményezettet terhelik. A fenntartási költségek alul prognosztizálása jelentős többletköltséget jelenthet az önkormányzat számára.	A költséget generáló fenntartási feladatok jól átgondolt meghatározása; a fenntartási költségek mértékére vonatkozó kalkuláció készítése; a projekt megvalósítása során a kalkuláció folyamatos újra számolása; a fenntartási költség helyének meghatározása a költségvetésben; a fenntartási költséget csökkentő korszerű, energetikailag hatékony technológiák beépítése a pályázatba; a fejlesztés helyszínének használatára és megóvására vonatkozó szemléletformálás.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Az Önkormányzat az ITS-ben meghatározott céljainak elérése érdekében több típusú, nem beruházási jellegű tevékenységet tervez megvalósítani, illetve végez jelenleg is.

11. ábra: Sármellék nem beruházás jellegű tevékenységeinek típusai

Megfelelő keretek biztosítása, továbbá rendeletalkotó tevékenység gyakorlása	Településfejlesztési és rendezési tevékenység	Településmarketing
•Építési szabályzás •Településkép védelmi szabályozás •Arculatszabályozás •A helyi élet szabályozása	•Megalapozó vizsgálat készítése •Örökségvédelmi hatástanulmány készítése •Településfejlesztési terv készítése •Településfejlesztési koncepció készítése •ITS készítése	•Marketingtevékenység •Jelenlét online közösségi felületen

Megfelelő keretek biztosítása, továbbá rendeletalkotó tevékenység gyakorlása

Sármellék Község Önkormányzata szabályozási tevékenységén keresztül meghatározza az egyes településrészek, településegységek, kül- és belterületek terület felhasználási lehetőségeit. Ezen tevékenységét Helyi Építési Szabályzata, valamint Településszerkezeti terve nyomán gyakorolja, amely szabályozási dokumentumokat az önkormányzat szükség esetén felülvizsgál és aktualizál.

Helyi építési szabályzat

A helyi építési szabályzatról Sármellék Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2024. (VII. 5.) önkormányzati rendelete gondoskodik. A rendelet hatálya a község közigazgatási területén megvalósuló telekalakításra, építési tevékenységre, rendeltetés módosításra terjed ki. A szabályzat részletezi és kötelező érvényűvé teszi az alábbi területekre vonatkozó előírásokat:

- az épített környezet alakítására vonatkozó előírásokat (telekalakítás, közterület alakítás, építés, elő-, oldal és hátsókert, állattartó építmények, terepszintű építmények, tereprendezés, jármű elhelyezés, építészeti értékek védelme, táji- és természeti környezet védelme, környezetvédelem és környezetegészségügy, veszélyeztetés, közmű, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz-elvezetés, katasztrófavédelem);
- a különös előírásokat, amelyek az igazgatási terület beépítésre és nem beépítésre szánt területein megállapított sajátos használat szerinti övezetekre vonatkozó előírásokat tartalmazza:
 - o építés övezetek és övezetek: *kisvárosias lakóterület (Lk); kertvárosias lakóterület (Lke); falusias lakóterület (Lf); településközponti vegyes terület (Vt); intézményi vegyes terület (Vi-1, Vi-2); kereskedelmi, szolgáltató gazdasági (Gksz-1, Gksz-2, Gksz-3); egyéb ipari gazdasági terület (Gipe-1, Gipe-2); különleges beépítésre szánt mezőgazdasági üzemi (K-mű); különleges beépítésre szánt közlekedési (K-közl)*
 - o beépítésre nem szánt területek: *közüti közlekedési terület (Köu); egyéb közlekedési (Kök, Köl); zöldterület (Zkp, Zkk); védelmi erdő (Ev-1, Ev-2, Ev-3, Ev-4, Ev-5, Ev-6); egyéb erdő (Ee-1, Ee-2, Ee-3, Ee-4, Ee-5); általános mezőgazdasági (Má-1, Má-2, Má-3, Má-4, Má-5, Má-6); kertes mezőgazdasági (Mk); tájgazdálkodási mezőgazdasági (Mt); vízgazdálkodási*

terület (V); természetközeli terület (Tk); különleges beépítésre nem szánt kutatás-fejlesztési terület (Kb-kf); különleges beépítésre nem szánt szennyvíziszap tározó terület (Kb-sz); különleges beépítésre nem szánt megújuló energiaforrás elhelyezésére szolgáló terület (Kb-me); különleges beépítésre nem szánt temető terület (Kb-t); különleges beépítésre szánt sportterület (Kb-sp).

Az igazgatási területen megállapított építési övezetek és övezetek lehatárolását a szabályzat mellékletét képezi szabályozási terv vizuálisan is meghatározza.

Településkép védelem

Sármellék Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2018 (IV.26.) önkormányzati rendelete szabályozza a településkép védelmét. Célja Sármellék építészeti, történeti, településképi, idegenforgalmi és természeti értékeinek védelme, valamint ezek igényes fenntartása a község közigazgatási területén. A rendelet kiterjed a műemléki védett értékek és azok környezetére, a helyi egyedi építészeti és régészeti értékekre, a helyi védett táj- és természeti értékekre, valamint a településkép védelme szempontjából kiemelt területekre.

Települési Arculati Kézikönyv

A kézikönyv rövid áttekintést ad a település történetéről, a hozzájuk kapcsolódó kulturális és helyi épített örökség értékeiről. Az érintett szakemberek által összeállított kötet bemutatja a településen kialakult különböző karakterű területeket is, elősegítve ezzel az új épületet építeni, vagy meglévőt felújítani szándékozó lakosok tájékozódását és a megvalósítani kívánt fejlesztésnek a környezetbe illesztéssel kapcsolatos követelményeinek betartását. A helyi építési hagyományok tudatosításával, követendő példák bemutatásával útmutatást ad az építetőknek, az érdeklődőknek és a szakembereknek egyaránt. A jó példák bemutatása kiterjed a közterületek megjelenésére, a hirdetési felületek, javasolt növénytelepítések, építészeti részletek megoldásaira. A TAK önkormányzati elfogadása után - erre alapozva a kívánalmakat jogszabályi keretbe foglalva születnek meg a helyi önkormányzatok településképi rendeletei (TKR). Ezek alapján úgy az engedélyhez kötött, mint az egyszerű bejelentéses eljárás alapján készülő épületek, egyéb környezeti elemek településképi szempontból kontrollálhatók.

A helyi élet szabályozása

Sármellék Község Önkormányzata további rendeletek által szabályozza a településen való együttélés mindennapjait a célból, hogy közigazgatási területén a közterületek funkciószzerű használata megvalósulhasson, a településkép és egység ne romoljon, közterületei tiszták maradjanak, a település szemmel látható benyomása rendezett, gondozott képet mutasson. Ennek keretében az alábbi rendeletek említendőek:

- Sármellék község önkormányzata képviselő testületének 9/2015 (III.26.) önkormányzati rendelete a közösségi együttélés szabályairól, amely kiterjed Sármellék Község Önkormányzatának közigazgatási területén megvalósuló közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartásokra, továbbá a közigazgatási területén tartózkodó közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást tanúsító természetes és jogi személyre, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetre. A rendelet által szabályozott terület a környezetvédelem, zöldfelülethasználat, a közterületek és közterület jellegű területek használatát, a közterületen való járműtárolást, a köztisztaságot, valamint a közterületek rendezettségének fenntartását, a hulladékkezelést, az állatok tartását, a köztemetők használatát. Az egyes területek esetében előírt szabályok megszegése esetén a rendelet rögzíti a jogkövetkezményeket és eljárási szabályokat is.
- Sármellék község önkormányzata képviselő testületének 5/2005 (III.30.) önkormányzati rendelete a közterületek tisztántartásáról, a települési szilárd hulladék gyűjtéséről és elszállításáról, amely alkalmazási köre kiterjed Sármellék község közigazgatási területén a magánszemélyekre, társasházi lakóközösségekre, a gazdasági társaságokra, a jogi személyiséggel rendelkező egyéb

szervezetekre, illetve a magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülésére és az egyéni vállalkozókra. A rendelet előírja, hogy a köztisztaság megőrzésében mindenki köteles hathatónan közreműködni és a települési központ – különösen a közterületek – szennyeződését, fertőzését eredményező magatartástól, tevékenységtől tartózkodni. A rendelet által szabályozott terület a közterületek és ingatlanok tisztán tartása, amellyel összefüggésben részletezi az ingatlantulajdonosok feladatait, a kereskedő, utcai árus és rendezvényszervező kötelezettségeit, a síkosság mentesítésre és hóeltakarításra vonatkozó előírásokat, valamint egyéb, a közterület tisztántartásával összefüggő előírásokat.

Településfejlesztési és rendezési tevékenység

Sármellék Község Önkormányzata az elmúlt időszakban, felülvizsgálta, aktualizálta és kiegészítette településfejlesztési és településrendezési dokumentumait. Ezek alapjához elkészítette megalapozó vizsgálatát, örökségvédelmi hatástanulmányát, településfejlesztési tervét, településrendezési tervét, településfejlesztési koncepcióját és a jelen folyamatban levő integrált településfejlesztési stratégiáját.

Megalapozó vizsgálat

A megalapozó vizsgálat célja a korábbi tervek, a releváns helyi és magasabb szintű jogszabályok és a begyűjtött adatok számbavétele és értékelése, a településszerkezet, tájhasználat, települési karakter alakulásának elemzése alapján a megoldásra váró feladatok feltárása, összegzése és rendszerezése.

Örökségvédelmi hatástanulmány

A tanulmány a település régészeti érintettségét vizsgálja, a régészeti örökség elemire vonatkozó ismeretek megszerzésére és pontosítására szolgál, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatának meghatározásához járul hozzá, az ismert adatok és források feldolgozásával, a lelőhely állapotában maradandó változással nem járó terepbejárás, vagy próbafeltárás alkalmazásával készült dokumentum. A hatástanulmány megállapításai felhasználhatók a településfejlesztési célok meghatározása során, továbbá a fejlesztendő területek, illetve a védendő területek kijelölése alkalmával.

Településfejlesztési terv

Sármellék község településfejlesztési terve meghatározza a település jövőképét, közép- és hosszú távú céljait, és mindazon településfejlesztési akciókat, fejlesztéseket, intézkedéseket, amelyeket a település a tervszerű, fenntartható és gazdaságos fejlődése és üzemeltetése érdekében megvalósítani tervez. A fejlesztési terv az elkészült megalapozó vizsgálat figyelembe vételével készül, alapot biztosítva az ITS kidolgozásához.

Településfejlesztési koncepció

A településfejlesztési koncepció a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a település egészére készített, a változások irányait és a fejlesztési célokat hosszútávra meghatározó dokumentum. Célja, hogy egy hosszú távra irányt mutató célrendszert alakítson ki, ami alkalmas a település lakosságának és vezetésének a település fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalánál irányt mutatni, egyben célkeretet mutat az integrált településfejlesztési stratégia számára. Tulajdonképpen olyan vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. A településfejlesztési koncepció feladata meghatározni a település jövőképét, a közösség érdekeinek megfelelő megoldást adni a legfontosabb társadalmi, gazdasági, műszaki, intézményi és környezeti problémákra.

Integrált településfejlesztési stratégia

Jelen dokumentum Sármellék község integrált településfejlesztési stratégiája, amely a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program. Az ITS a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok, feladatok figyelembevételével határozza meg a középtávú célokat és azok összefüggéseit és a megvalósítást szolgáló beavatkozásokat annak érdekében, hogy a település fejlődése a megfelelő célok mentén valósulhasson meg.

Településmarketing

A településmarketing a piacorientáció sajátos megjelenése a települések működésében. Ez a sajátos megjelenés egy egységes arculatot, imázst ad a település számára, egyrészt megjelenés formájában, másrészt a kommunikációban. A településmarketing esetében elsősorban a terméknek, magának a településnek, illetve a marketingkommunikációnak (Promotion - reklám, eladás-ösztönzés, PR, stb) van kiemelt szerepe. Tehát, a településmarketing terméke maga a település, mely produktumot együttesen az általa kínált adottságok, értékek, lehetőségek, élmények és szolgáltatások adják. Ebből adódóan a településmarketing alkalmazásának célja bizonyos „fogyasztói csoportok” számára megjeleníteni a települést és azok elégedettségét fokozni. A célcsoport egy település esetében lehet gazdasági szereplő és magánszemély is. Amennyiben gazdaságát, iparát kívánja fejleszteni egy település, a gazdasági szereplők válnak a településmarketing fő célcsoportjává. Magánszemélyek célcsoporttá válása során a településmarketing célja a társadalmi-demográfiai adottságok javítása, a lakosságszám növelése és/vagy diverzifikálása, de ugyanakkor a gazdasági szektor számára a megfelelő munkaerő helyi, térségi elérhetőségének biztosítása is megjelenhet célként. Ugyanakkor a magánszemélyek, mint célcsoport a turisztika és idegenforgalom területén is megjelenik, köszönhetően a BKÜ-nek.

Hatékony településmarketing nélkül fenn áll a veszélye annak, hogy Sármellék a községek, illetve a térségi és megyei települések közti versenyben hátrányba kerül. Ez a hátrány a lakosság és a gazdaság szempontjából is negatív tendenciát indíthat el. Egyrészt, az elvándorlás fokozódását, valamint a betelepülések csökkenését eredményezheti, másrészt a meglévő gazdasági szereplők működését veszélyeztetheti, valamint a telephelyet kereső gazdasági szereplők elmaradását is kiválthatja. Ezen negatív tendenciák hosszú távon nem csak a településre hathatnak, hanem a térségre és a megyére is negatív hatást gyakorolhatnak, amely visszaszorítása jelentős erőt kívánhat.

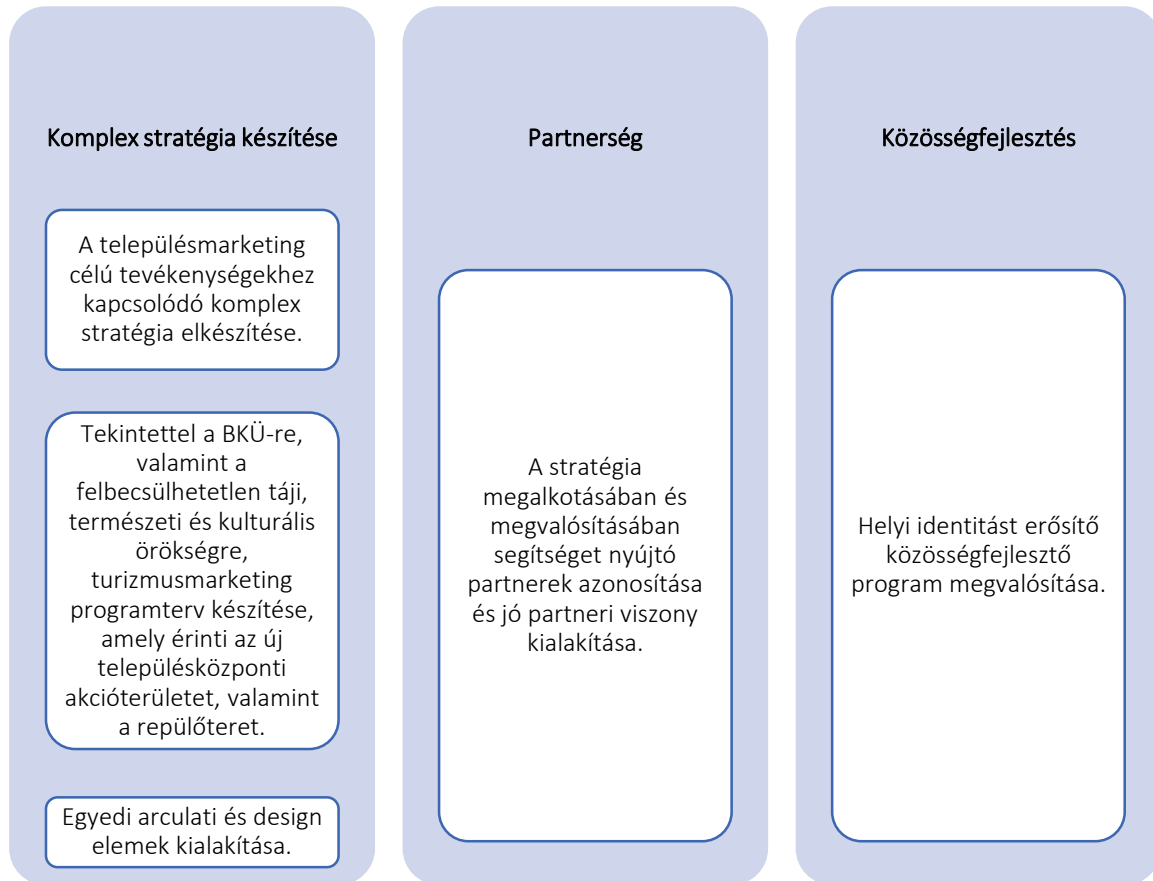
Sármellék esetében különösen lényeges, hogy egy tudatos és komplex marketing szemlélet alakuljon ki, amely által a település megerősítheti és hosszú távon megszilárdítja helyi és térségi pozícióját az élhetőség, a gazdaság, illetve a turizmus, vendéglátás területén is.

Sármellék Településképi Arculati Kézikönyve biztosítja a jövőben a település egységes megjelenését, annak külső szemlélőként való vonzóvá tételét, a lakosság számára élhető települési környezet kialakítását. A kézikönyv Sármellék bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit, bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, megmutatja a helyi identitástudat épített és természeti alappilléreit, továbbá segítséget nyújt a letelepülők számára otthonuk településképbé való beillesztéséhez.

Elsősorban a lakosság szempontjából nyújt kiváló marketinglehetőségek a település meglévő közösségi média felületei. Ez egyrészt egy új fórum, hiszen online marketinget biztosít, másrészt a weboldaltól eltérően az egyirányú kommunikáció helyett már kétirányút biztosít. A közösségi média online térben biztosít a település számára marketing felületet, szöveges és képi eszközök alkalmazásával. Ráadásul, a kétirányú kommunikációnak köszönhetően a visszacsatolások szinte azonnal generálódnak. Célszerű ezt a közösségi média platformot aktívabban használni nem csak a lakosság oldaláról, hanem a turisztikai potenciálok tekintetében is. Cél, hogy egy közösségi felületen legyen látható a lakossági és idegenforgalmi marketing kommunikáció, hiszen egyik erősíti a másikat azzal, hogy a településről komplexebb képet mutat.

Sármellék komplex településmarketing folyamatának erősítéseként és folytatásaként a jövőben az alábbi tevékenységek marketingeszközökbe való beépítése javasolt:

12. ábra: Sármellék településmarketing tevékenységének további javasolt eszközei

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása

Sármellék község Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megvalósulási folyamatát, az ITS megvalósítását program- és projektszinten is a Polgármesteri Hivatal jelenlegi szervezeti rendszerére és a meglévő hatáskörökre integrálva, azokra támaszkodva kívánja biztosítani az Önkormányzat. Az Önkormányzat településfejlesztési intézményei a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmasak az ITS-ben foglaltak megvalósítására. Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet a község képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a településfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása és szervezése a képviselő-testület feladata. A polgármester terjeszti elő a képviselő-testület elé a településfejlesztés főbb céljait, feladatait, amelyek azt támogatva határozzák meg a megvalósítást, nyomon követve azt. Feladatuk az ITS megvalósításának nyomon követése, az eredmények és hatások értékelése, valamint az operatív menedzsment szint tevékenységének stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.

A képviselő-testület tagjainak száma a polgármesterrel együtt 7 fő, működésének alapja – a program végrehajtását is célzó – éves munkaterv, melyet a polgármester irányításával a jegyző állít össze és a képviselő-testület szavazás útján hagyja jóvá. A képviselő-testület a munkatervében meghatározott ütemezés szerint évente legalább 11 ülést tart. A képviselő-testület az üléseit, a július hónapot kivéve, havonta tartja, általában a hónap utolsó szerdai napján. Ülései a zárt ülés kivételével nyilvánosak. A

képviselő-testület akkor határozatképes, ha az ülésen a települési képviselőknek több mint a fele jelen van. A napirend előterjesztőjéhez a képviselő-testület tagjai és a tanácskozási joggal résztvevők kérdéseket tehetnek fel, amelyre az előadó köteles rövid választ adni. A vita során felszólalásokra van lehetőség, majd annak lezárását követően a polgármester az előterjesztésben szereplő és a vitában elhangzott határozati javaslatokat egyenként bocsátja szavazásra. Először a módosító és kiegészítő indítványokról dönt a testület az elhangzás sorrendjében, majd az eredeti határozati javaslatról. A javaslatról a képviselő-testület vita nélkül egyszerű többséggel határoz. A javaslat elfogadásához a jelenlévő települési képviselők több mint a felének igen szavazata szükséges. A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvényi felhatalmazás alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.

6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet „A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” meghatározza a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök egyeztetésének és elfogadásának közös szabályait. Sármellék Község Önkormányzata a település térségi szerepköréhez igazodva végzi az ITS egyeztetését, amely biztosítja, hogy a település stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a térség főbb szereplőinek stratégiáival és projektjeivel. A község céljait a fentiek alapján is szükséges összehangolni nemcsak középtávon, hanem hosszú távon is elsősorban a járás, másodsorban a BKÜ településeinek céljaival.

Sármellék Szentgyörgyvár településsel működtet közös hivatalt, így e település relációjában különösen fontos az ITS készítésével összefüggő partnerségi feladatok ellátása. A településfejlesztési és településrendezési dokumentumok, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézmények partnerségi egyeztetésének folyamatát Sármellék Község Önkormányzata Képviselőtestületének 8/2017. (VII.2.) számú rendelete szabályozza. A rendelet a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet alapján meghatározza a partnerek minimális tájékoztatási formáit, ugyanakkor a település törekszik a települési rendeletben foglalt állandó és eseti partnerek minél hatékonyabb megszólítására.

A partnerségi egyeztetésben az alábbi természetes személyek, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek vehetnek részt:

- a) a település közigazgatási területén ingatlannal rendelkezni jogosult természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet,
- b) a sármelléki székhellyel, telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezet,
- c) a sármelléki székhellyel bejegyzett civil szervezet,
- d) a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (2) bekezdés c) pontja alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába - a partnerségi egyeztetés megkezdése előtt legalább 30 napnál korábban - a polgármesternél írásban bejelentkező egyéb szervezet.

Az ITS készítése esetén a partnerek tájékoztatása – a Korm. rendelet szerinti előzetes és munkaközi tájékoztató keretében – az alábbiak lehetnek: a közterületen elhelyezett önkormányzati hirdetőfelületen, a Kereplő helyi újságban vagy online lapban, és a www.sarmellek.hu honlapon közzétett hirdetmény útján, továbbá lakossági fórum keretén belül.

6.4. Monitoring rendszer kialakítása

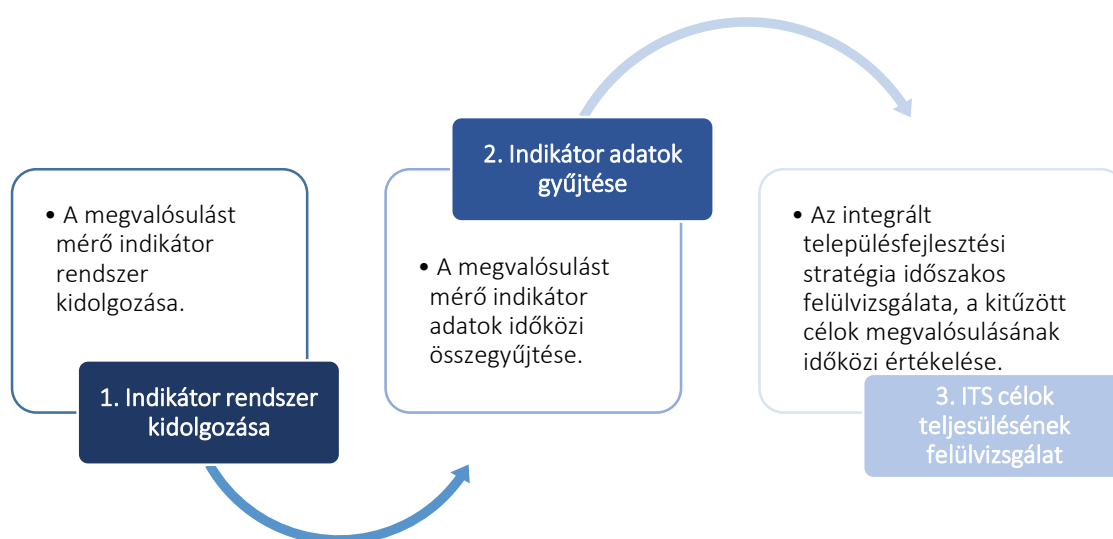
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

A stratégia monitoring feladatai, és az ezek végrehajtásához szükséges kapacitások meghatározása nem függetleníthető az EU támogatások végrehajtásának nemzeti rendszerétől, hiszen a stratégia végrehajtásához szükséges források igen jelentős része ezen a rendszeren keresztül kerül felhasználásra.

Az ITS megvalósulását a képviselő-testület fogadja el, megvalósulását az önkormányzat belső szervezeti egységein keresztül folyamatosan figyelemmel kíséri. Rendszerbe épített módon a stratégia felülvizsgálatára évi gyakorisággal kerül sor. Az indikátorok célértékeinek időarányos teljesülését a képviselő-testület folyamatosan értékeli.

Az ITS keretében megfogalmazott és kitűzött célok megvalósulásának nyomon követése, az eredmények visszacsatolása, és az azokból levonható következtetések leszűrése érdekében van szükség a monitoring rendszer kialakítására.

13. ábra: A monitoring rendszer működésének feladatai

1. Az indikátor rendszer kidolgozása

A stratégiában megfogalmazott célkitűzések teljesülése a fejlesztésekkel kapcsolatban meghatározott monitoring mutatókkal, ún. indikátorokkal válik mérhetővé. Az alkalmazott indikátorok három típusba sorolhatók:

14. ábra: Az alkalmazott indikátorok típusai

Hatásindikátorok	Eredményindikátorok	Kimeneti/output indikátorok
<i>Ez az indikátor típus azt méri, hogy a projekt hosszú távon milyen hatást fejt ki, valamint, hogy a fejlesztéssel hatást érhetünk-e el projektszinten. Jellemzően ez a típus szám szakilag nem vagy nagyon nehezen mérhető.</i>	Ez az indikátor típus a következményt méri, ami a közvetlen kimenetnek köszönhetően belátható időn belül (de még a projekt ideje alatt!) bekövetkezhet vagy bekövetkezik.	Ez az indikátor típus a tevékenység, döntés, cselekvés kimenetét, az erőfeszítéseket méri.

2. Indikátor adatok gyűjtése

Az eredményes megvalósítás érdekében szükség van az indikátorok éves vizsgálatára, melyre az éves *monitoring jelentés* összeállításának keretei között van mód. Az éves monitoring jelentés a célok megvalósulásának vizsgálatával és az esetleges szűk keresztmetszetek feltárásán keresztül intézkedési javaslatok megfogalmazásával járul hozzá az ITS-ben rögzített célok eléréséhez. A dokumentumban rögzített, a szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.

8. táblázat: A középtávú átfogó célok indikátorai

Átfogó célok	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegysége	Tervezett változás
Vonzó, élhető, fenntartható települési környezet, intézményrendszer kialakítása	Az új települési központ kihasználtsága	hatás	%	nő
	Fejlesztett zöldterület nagysága	eredmény	nm	nő
	Felújított közlekedési felületek nagysága	eredmény	nm	nő
Térségi gazdasági központ és „turisztikai kapu” kialakítása a repülőtér környezetében lévő alulhasznosított, barnamezős területeken	A településre betelepült új vállalkozások száma	eredmény	db	nő
	Újonnan létrehozott turisztikai attrakció(k) száma	eredmény	db	nő
A táji, természeti adottságok védelme a térséggel együtt működve, ökoturizmus fejlesztése	Megújított közterületek nagysága	eredmény	m2	nő
	A táji, természeti adottságok védelmében hozott intézkedések, cselekedetek száma	hatás	db	nő
	Újonnan létrehozott vagy fejlesztett	eredmény	db	nő

9. táblázat: A tematikus célok indikátorai

Tematikus célok	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértéke.	Tervezett változás
Lakóterületi fejlesztések mértékének realizálása	Kiépült gyorsforgalmi út hossza	eredmény	m	nő
	Meglévő lakó- és intézményi területek bővülése	eredmény	nm	nő
Helyi védett építészeti értékek megőrzése	Felújított helyi védelem alatt álló építészeti értékek száma	eredmény	db	nő
A község hagyományos arculatának, építészeti léptékének megőrzése	Primer energiafelhasználás			
Lakó és gazdasági funkciók zavarmentes együttéléséhez az eltérő rendeltetések elkülönülése	A lakó és gazdasági funkció együttéléséből eredő panaszok száma	hatás	db	csökken
Közösségi zöldfelületek kialakítása, közkertek létrehozása	Újonnan kialakított vagy felújított közösségi zöldfelületek nagysága	eredmény	nm	nő
Idősek otthonának bővítése	Az idősök otthonának kapacitáskihasználtsága	hatás	%	nő
	Az idősök otthona férőhelybővítésének nagysága	eredmény	db	nő
Úthálózati fejlesztések, gyorsforgalmi útkapcsolat	A kialakított gyorsforgalmi út hossza	eredmény	m	nő
A jelenleg használaton kívüli vasútvonal újbóli hasznosítása	A település közlekedési terheltségének mértéke	hatás	%	csökken
	Újonnan kialakított vasúti nyomvonal száma	eredmény	db	nő
Meglévő vállalkozások bővítési lehetőségeinek megteremtése	A meglévő vállalkozások lehetőségeinek bővítését célzó intézkedések száma	output	db	nő
Térségi turisztikai szerep differenciálása és megerősítése	A településközpontban megvalósult turisztikai célzatú fejlesztések száma	eredmény	db	nő
	A reptéren megvalósult turisztikai célzatú fejlesztések száma	eredmény	db	nő
Térségi ökoturisztikai együttműködés, a táji természeti értékeke kíméletes bemutatása	A természeti értékekre épülő ökoturizmus terén	output	db	nő

	végrehajtott intézkedések száma	térségi			
Élőhelyek védelmét biztosító művelés	A természetkímélő művelés megvalósulására irányuló intézkedések száma	output	db	nő	

3. ITS célok teljesülésének felülvizsgálat

Az integrált településfejlesztési stratégia céljainak teljesülése folyamatos monitoring munkát igényel. Egyrészt, rendszeresen felül kell vizsgálni a célok teljesülését, a teljesülés mértékét, illetve a várt hatások bekövetkeztét, be nem következett vagy részben való bekövetkeztét. Ugyanakkor, a külső- és belső, befolyásolható, illetve az önkormányzat által nem befolyásolható hatások miatt a célok relevanciájának felülvizsgálata is szükséges.

A felülvizsgálatban nagymértékben segít az indikátor adatok elemzése, azonban az ITS alkotása során bevont partnerek visszacsatolása is a vizsgálat részévé kell, hogy váljon, tekintve, hogy a partnerek a fejlesztési elképzelések célcsoportjai is egyben.